

ODLUKA

O ADEKVATNOSTI KAPITALA RAZVOJNE BANKE CRNE GORE

("Službeni list Crne Gore", br. 094/25 od 12.08.2025, 028/26 od 04.03.2026)

I. OSNOVNE ODREDBE

Predmet

Član 1

Ovom odlukom utvrđuju se vrste i karakteristike elemenata koji se uključuju u regulatorni kapital, način izračunavanja regulatornog kapitala, izračunavanje ukupne izloženosti riziku, zahtjeve za kapital za kreditni, operativni i tržišni rizik, metode i pristupe za izračunavanje kapitalnih zahtjeva i način izračunavanja koeficijentata adekvatnosti kapitala Razvojne banke Crne Gore (u daljem tekstu: Razvojna banka).

Značenje izraza

Član 2

Izrazi upotrijebljeni u ovoj odluci imaju sljedeća značenja:

- 1) instrumenti regulatornog kapitala su instrumenti kapitala koje emituje Razvojna banka i koji ispunjavaju uslove za instrumente redovnog osnovnog kapitala, instrumente dodatnog osnovnog kapitala ili instrumente dopunskog kapitala;
- 2) račun emisione premije ima isto značenje kao i u važećem računovodstvenom okviru;
- 3) ostale rezerve su rezerve u smislu važećeg računovodstvenog okvira koje se moraju objaviti u skladu sa važećim računovodstvenim standardom, isključujući iznose koji su već uključeni u akumulirani ostali ukupni rezultat ili zadržanu dobit;
- 4) važeći računovodstveni okvir su računovodstveni standardi koje Razvojna banka primjenjuje u skladu sa propisima kojima se uređuje njeno računovodstvo;
- 5) akumulirani ostali ukupni rezultat ima isto značenje kao i u važećem računovodstvenom okviru;
- 6) dobit ima isto značenje kao i u važećem računovodstvenom okviru;
- 7) zadržana dobit je prenesena dobit i gubitak kao rezultat primjene potvrđene dobiti ili gubitka, u skladu sa važećim računovodstvenim okvirom;
- 8) raspodjela je isplata dividendi ili kamata u bilo kojem obliku;
- 9) nematerijalna aktiva ima značenje kao i u važećem računovodstvenom okviru i obuhvata goodwill;
- 10) subjekat finansijskog sektora je:
  - kreditna institucija;
  - investiciono društvo;
  - finansijska institucija;
  - društvo za pomoćne usluge uključeno u konsolidovani finansijski položaj institucije;
  - društvo za osiguranje;
  - društvo za osiguranje iz treće zemlje;
  - društvo za reosiguranje;
  - društvo za reosiguranje iz treće zemlje;
  - holding osiguravača, pod kojim se podrazumijeva matično društvo koje nije mješoviti finansijski holding i čija je glavna djelatnost sticanje i učestvovanje u zavisnim društvima, koja su isključivo ili pretežno društva za osiguranje odnosno društva za reosiguranje, ili društva za osiguranje odnosno društva za reosiguranje iz treće zemlje, pri čemu je najmanje jedno od tih zavisnih društava društvo za osiguranje, odnosno društvo za reosiguranje;
  - društvo za osiguranje na koje se, zbog njegove veličine, ne primjenjuju propisi kojima se uređuje poslovanje društava za osiguranje;

- društvo iz treće zemlje čija je osnovna djelatnost uporediva sa djelatnošću nekog od subjekata iz al. 1 do 9 ove tačke;

11) subjekat nefinansijskog sektora je privredno društvo koje nije subjekat finansijskog sektora, osim privrednog društva koje nije subjekat finansijskog sektora, ali obavlja poslove za koje Centralna banka Crne Gore (u daljem tekstu: Centralna banka) ocijeni da predstavljaju:

- vrstu bankarskih usluga;

- pomoćne usluge;

- poslove lizinga, faktoringa, upravljanja investicionim fondovima, upravljanja uslugama obrade podataka i drugi slični poslovi;

12) indirektno učešće je svaka izloženost prema posredniku koji je izložen prema instrumentima kapitala koje emituje subjekat finansijskog sektora, ili prema obavezama koje je emitovala Razvojna banka, pri čemu, u slučaju da instrumenti kapitala koje je emitovao subjekat finansijskog sektora ili obaveze koje je emitovala Razvojna banka budu trajno otpisani, gubitak koji bi Razvojna banka pretrpjela ne bi se značajno razlikovao od gubitka koji bi Razvojna banka pretrpjela u slučaju direktnog ulaganja u te instrumente kapitala koje je emitovao subjekat finansijskog sektora ili u obaveze koje je emitovala Razvojna banka;

13) izloženost je svaka stavka aktive ili vanbilansna stavka Razvojne banke koja se utvrđuje u skladu sa članom 20 ove odluke;

14) faktor konverzije je pokazatelj neiskorišćenog iznosa preuzete obaveze po osnovu pojedinačne kreditne linije koji bi mogao biti iskorišćen iz te kreditne linije u određenom trenutku prije nastanka statusa neizmirenja obaveza i koji bi u slučaju nastupanja statusa neizmirenja obaveza predstavljao preostali iznos neizmirene obaveze do iznosa neiskorišćene preuzete obaveze po osnovu te kreditne linije, pri čemu je iznos preuzete obaveze jednak odobrenom limitu, osim ako je neodobreni limit veći;

15) ugovori o derivatima su ugovori koji se odnose na kamatnu stopu, valute i zlato, kao i ugovori slične prirode koji u osnovi imaju druge stavke ili indekse, a koji kao minimum uključuju instrumente, kao što su: opcije, fjučersi, svopovi, forvardi i svi drugi derivati koji se odnose na hartije od vrijednosti, robu, finansijske indekse ili finansijske mjerne veličine kod kojih se poravnanje može vršiti fizički ili u novcu, i finansijski ugovori za razlike;

16) centralna vlada su organi državne uprave, državne agencije i drugi subjekti čija se ovlašćenja odnose na cijelu teritoriju Crne Gore, države članice EU ili treće zemlje, a koji se u skladu sa propisom kojim se uređuje statističko izvještavanje klasifikuju kao centralna vlada;

17) subjekat javnog sektora je neprofitni organ odgovoran centralnoj vladi ili lokalnoj samoupravi ili organima koji imaju ista ovlašćenja kao lokalna samouprava, ili neprofitno društvo koje je u vlasništvu ili koje su osnovale i finansiraju, odnosno za koje garantuju centralna vlada ili lokalna samouprava;

18) ritejl izloženost je izloženost koja ispunjava uslove iz člana 29 stav 1 ove odluke.

19) finansijska institucija je pravno lice, koje nije kreditna institucija ili investiciono društvo, a čija je isključiva ili pretežna djelatnost sticanje učešća u kapitalu ili obavljanje jedne ili više osnovnih finansijskih usluga utvrđenih u tački 20 ovog stava, uključujući finansijski holding, mješoviti finansijski holding, platnu instituciju, društvo za upravljanje imovinom, a isključujući osiguravajuće holdinge i mješovite osiguravajuće holdinge;

20) osnovnim finansijskim uslugama smatraju se:

- primanje depozita ili drugih povratnih sredstava;

- odobravanje kredita, uključujući potrošačke kredite, hipotekarne kredite i zajmove za finansiranje komercijalnih poslova, otkup potraživanja, faktoring sa ili bez regresa, uključujući izvozno finansiranje na bazi otkupa sa diskontom i bez regresa dugoročnih nedospjelih potraživanja obezbjeđenih finansijskim instrumentima (forfeting);

- finansijski lizing;

- pružanje platnih usluga u skladu sa posebnim zakonom;

- izdavanje garancija ili drugih jemstava;

- trgovanje za svoj račun ili za račun klijenta:

a) instrumentima tržišta novca (čekovima, mjenicama, certifikatima o depozitu),

b) prenosivim hartijama od vrijednosti,

c) stranim sredstvima plaćanja, uključujući mjenjačke poslove,

d) finansijskim fjučersima i opcijama,

e) valutnim i kamatnim instrumentima;

- usluge neposredno povezane sa poslovima kreditiranja, kao što su: prikupljanje podataka, izrada analiza i davanje informacija o kreditnoj sposobnosti pravnih lica i preduzetnika;
- izdavanje drugih instrumenata plaćanja i upravljanje tim instrumentima, ako se pružanje tih usluga ne smatra pružanjem usluga iz alineje 6 ove tačke;
- iznajmljivanje sefova;
- posredovanje pri zaključivanju poslova na novčanom tržištu;
- učestvovanje u emitovanju finansijskih instrumenata i pružanje usluga vezanih za emitovanje finansijskih instrumenata, u skladu sa propisima kojima se uređuje tržište kapitala;
- upravljanje imovinom klijenata i savjetovanje u vezi sa upravljanjem tom imovinom;
- kastodi usluge, u skladu sa propisima kojima se uređuje tržište kapitala;
- savjetovanje pravnih lica u vezi sa strukturom kapitala, poslovnom strategijom i sličnim pitanjima i pružanje usluga koje se odnose na statusne promjene, sticanje akcija i udjela u drugim društvima;
- izdavanje elektronskog novca, i
- investicione i pomoćne usluge i aktivnosti u skladu sa zakonom kojim se uređuje tržište kapitala, a koje ne predstavljaju usluge iz al. 1 do 15 ove tačke;

21) vrednovanje po tržišnoj vrijednosti je vrednovanje pozicija po odmah dostupnim zaključnim cijenama pribavljenim od nezavisnih izvora, uključujući cijene sa berzi, elektronskih kotacija ili kotacija više nezavisnih renomiranih brokera;

22) priznata berza je berza koja je regulisano tržište ili tržište treće zemlje koje se smatra ekvivalentom regulisanom tržištu i ima klirinški mehanizam;

23) odabrana eksterna institucija za procjenu kreditnog rizika (eng. External credit assessment institution - ECAI), (u daljem tekstu: ECAI) je eksterna institucija za procjenu kreditnog rizika koju je odabrala Razvojna banka;

24) ublažavanje kreditnog rizika je tehnika koju Razvojna banka koristi za smanjivanje kreditnog rizika povezanog sa izloženošću ili izloženostima koje ta Razvojna banka ima;

25) materijalna kreditna zaštita je tehnika ublažavanja kreditnog rizika prema kojoj smanjivanje kreditnog rizika po osnovu izloženosti Razvojne banke proizašle iz njenog prava da, u slučaju nastanka statusa neizmirenja obaveza dužnika, ili u slučaju nastanka drugih određenih kreditnih događaja povezanih sa dužnikom, unovči ili prenese na sebe ili prisvoji ili zadrži određenu aktivu ili iznose, ili da iznos izloženosti smanji na iznos ili zamijeni iznosom koji je jednak razlici između iznosa izloženosti Razvojne banke i iznosa njenog potraživanja;

26) nematerijalna kreditna zaštita je tehnika ublažavanja kreditnog rizika po kojoj smanjivanje kreditnog rizika po osnovu izloženosti Razvojne banke proizašle iz obaveze treće strane da plati određeni iznos u slučaju neizmirenja obaveza dužnika ili nastanka drugih određenih kreditnih događaja;

27) tržišna vrijednost nepokretnosti je procijenjeni iznos za koji bi ta nepokretnost mogla biti razmijenjena na datum procjene između voljnog kupca i voljnog prodavca u transakciji po tržišnim uslovima nakon odgovarajućeg oglašavanja, pri čemu je svaka strana bila dobro obaviještena i postupila razumno i bez prinude;

28) knjiga trgovanja obuhvata sve pozicije u finansijskim instrumentima i robi koje Razvojna banka ima sa namjerom trgovanja, ili da bi se zaštitile pozicije koje ima sa namjerom trgovanja;

29) treća zemlja u smislu ove odluke je strana država koja nije država članica EU.

II. REGULATORNI KAPITAL

Regulatorni kapital

Član 3

Regulatorni kapital Razvojne banke sastoji se od zbira osnovnog kapitala i dopunskog kapitala.

Osnovni kapital

Član 4

Osnovni kapital Razvojne banke predstavlja zbir redovnog osnovnog kapitala i dodatnog osnovnog kapitala Razvojne banke.

Redovni osnovni kapital i stavke redovnog osnovnog kapitala

Član 5

- (1) Redovni osnovni kapital Razvojne banke sastoji se od stavki redovnog osnovnog kapitala utvrđenih u stavu 2 ovog člana umanjenih za odbitne stavke iz člana 10 ove odluke.
- (2) Redovni osnovni kapital Razvojne banke sastoji se od sljedećih stavki:
  - 1) instrumenata kapitala, ako su ispunjeni uslovi iz člana 6 ove odluke;
  - 2) računa emisije premije koji se odnosi na instrumente iz tačke 1 ovog stava;
  - 3) zadržane dobiti;
  - 4) akumuliranog ostalog ukupnog rezultata; i
  - 5) ostalih rezervi.
- (3) Stavke iz stava 2 tač. 3 do 5 ovog člana priznaju se kao redovni osnovni kapital samo ako su dostupne Razvojnoj banci za neograničenu upotrebu i ako se mogu odmah koristiti za pokriće rizika ili gubitaka u trenutku kada oni nastanu.

Instrumenti redovnog osnovnog kapitala

Član 6

- (1) Instrument kapitala kvalifikuje se kao instrument redovnog osnovnog kapitala samo ako su ispunjeni svi sljedeći uslovi:
  - 1) Razvojna banka emituje instrument direktno, na osnovu odluke Skupštine Razvojne banke ili, ako je primjenjivo, u skladu sa važećim propisima, na osnovu odluke nadležnih organa Razvojne banke;
  - 2) instrument je u potpunosti uplaćen, a sticanje vlasništva nad tim instrumentom ne finansira Razvojna banka direktno ili indirektno;
  - 3) instrument ispunjava uslove za kapital, klasifikovan je kao akcijski kapital u skladu sa važećim računovodstvenim okvirom;
  - 4) instrument je jasno i odvojeno objelodanjen u bilansu stanja Razvojne banke;
  - 5) instrument nema dospijeće;
  - 6) glavnica instrumenta ne smije biti smanjena ili otplaćena, osim u slučaju prestanka rada Razvojne banke;
  - 7) u odredbama kojima se uređuje instrument ne navodi se izričito ili implicitno da bi se glavnica instrumenta smanjila ili otplatila, niti da bi mogla biti smanjena ili otplaćena osim u slučaju prestanka rada Razvojne banke i Razvojna banka ne daje takve navode na drugi način prije emisije instrumenta ili prilikom njegove emisije;
  - 8) u odnosu na sve instrumente kapitala koje emituje Razvojna banka, instrument apsorbuje prvi i srazmjerno najveći udio nastalih gubitaka, a svaki instrument apsorbuje gubitke u istoj mjeri kao i ostali instrumenti redovnog osnovnog kapitala;
  - 9) instrument je podređen u odnosu na sva druga potraživanja u slučaju prestanka rada Razvojne banke.
- (2) Za potrebe stava 1 tačka 2 ovog člana, samo onaj dio instrumenta kapitala koji je u potpunosti plaćen prihvatljiv je kao instrument redovnog osnovnog kapitala.
- (3) Indirektno finansiranje instrumenata kapitala, za potrebe člana 6 stav 1 tačka 2 ove odluke, je finansiranje koje nije direktno.
- (4) Direktnim finansiranjem smatra se situacija kada Razvojna banka odobrava kredit ili ga finansira na bilo koji drugi način za namjenu kupovine njenih instrumenata kapitala.

Posljedice prestanka ispunjavanja uslova za instrumente redovnog osnovnog kapitala

Član 7

U slučaju da instrument redovnog osnovnog kapitala prestane da ispunjava uslove iz člana 6 ove odluke, primjenjuje se sljedeće:

- 1) taj instrument odmah prestaje da se kvalifikuje kao instrument redovnog osnovnog kapitala;
- 2) račun emisije premije koji se odnosi na taj instrument odmah prestaje da se kvalifikuje kao stavka redovnog osnovnog kapitala.

Odbitne stavke od redovnog osnovnog kapitala

Član 8

- (1) Razvojna banka oduzima od redovnog osnovnog kapitala sljedeće stavke:
- 1) gubitak tekuće poslovne godine;
  - 2) nematerijalnu aktivu;
  - 3) odložena poreska sredstva koja zavise od buduće profitabilnosti;
  - 4) potrebne rezerve za procijenjene i potencijalne gubitke za bilansne i vanbilansne stavke utvrđene u skladu sa propisom kojim se uređuju kriterijumi i način klasifikacije aktive i obračunavanje rezervacija za potencijalne kreditne gubitke Razvojne banke;
  - 5) direktna i indirektna ulaganja Razvojne banke u sopstvene instrumente redovnog osnovnog kapitala, uključujući sopstvene instrumente redovnog osnovnog kapitala za koje Razvojna banka ima stvarnu ili potencijalnu obavezu kupovine na osnovu postojeće ugovorne obaveze;
  - 6) iznos direktnih i indirektnih ulaganja Razvojne banke u instrumente regulatornog kapitala subjekata finansijskog sektora, koji prelazi 10% redovnog osnovnog kapitala Razvojne banke, utvrđenog nakon primjene odbitaka iz tač. 1 do 5 ovog stava;
  - 7) iznos kvalifikovanih ulaganja u lica koja se bave nefinansijskom poslovnom djelatnošću koji prelazi limite propisane članom 36 st. 1 i 2 Zakona o Razvojnoj banci Crne Gore (u daljem tekstu: Zakon);
  - 8) svi poreski troškovi povezani sa stavkama redovnog osnovnog kapitala predvidljivi u trenutku njihovog obračuna, osim ako Razvojna banka na odgovarajući način uskladi iznos stavki redovnog osnovnog kapitala u mjeri u kojoj takvi poreski troškovi umanjuju iznos do kog se te stavke mogu primjenjivati za pokrivanje rizika ili gubitaka.
- (2) Za potrebe obračuna praga iz stava 1 tačka 7 ovog člana redovni osnovni kapital se utvrđuje nakon primjene odbitnih stavki iz stava 1 tač. 1 do 5 ovog člana.

Dodatni osnovni kapital

Član 9

- (1) Stavke dodatnog osnovnog kapitala Razvojne banke sastoje se od:
- 1) instrumenata kapitala, ako su ispunjeni uslovi iz člana 10 stav 1 ove odluke;
  - 2) računa emisione premije koji se odnose na instrumente iz tačke 1 ovog stava.
- (2) Instrumenti iz stava 1 tačka 1 ovog člana ne ispunjavaju uslove za stavke redovnog osnovnog kapitala ili dopunskog kapitala Razvojne banke.

Instrumenti dodatnog osnovnog kapitala

Član 10

- (1) Instrumenti kapitala ispunjavaju uslove za instrumente dodatnog osnovnog kapitala samo ako su ispunjeni sljedeći uslovi:
- 1) instrumente je direktno emitovala Razvojna banka i ti instrumenti su u potpunosti plaćeni;
  - 2) instrumenti su u vlasništvu Vlade Crne Gore;
  - 3) sticanje vlasništva nad instrumentima, direktno ili indirektno, ne finansira Razvojna banka;
  - 4) instrumenti su podređeni u odnosu na instrumente dopunskog kapitala u slučaju prestanka rada Razvojne banke;
  - 5) instrumenti nijesu obezbijedeni, niti pokriveni garancijom koja poboljšava podređeni status potraživanja Razvojne banke ili njenih zavisnih društava;
  - 6) instrumenti nemaju rok dospijeca i odredbe kojima se uređuju ti instrumenti ne uključuju podsticaj Razvojnoj banci da ih otkupi;
  - 7) ako instrumenti uključuju jednu ili više opcija prijevremenog otkupa, uključujući opcije kupovine, opcije se mogu izvršiti isključivo na osnovu diskrecionog prava emitenta;
  - 8) odredbe kojima se uređuje instrument kapitala zahtijevaju da se, nakon nastanka događaja koji je utvrđen kao pokretač, privremeno ili trajno smanji vrijednost njegove glavnice ili da se instrument transformiše u instrument redovnog osnovnog kapitala;

- 9) odredbe kojima se uređuje instrument ne uključuju odredbe koje bi mogle biti prepreka za dokapitalizaciju Razvojne banke;
- 10) instrument nije predmet sporazuma o prebijanju ili netiranju kojima bi se umanjila njegova sposobnost za apsorpciju gubitaka.
- (2) Za potrebe stava 1 tačka 1 ovog člana samo onaj dio instrumenta kapitala koji je u potpunosti plaćen prihvatljiv je kao instrument dodatnog osnovnog kapitala.
- (3) Za potrebe stava 1 tačka 6 ovog člana, podsticaji za otkup su sve karakteristike koje omogućavaju da se na datum emisije može očekivati da će se instrument vjerovatno otkupiti.
- (4) Podsticaji za otkup iz stava 3 ovog člana uključuju sljedeće oblike:
- 1) opciju kupovine kombinovanu sa povećanjem kreditnog spreda instrumenta, ako opcija kupovine nije iskorišćena;
  - 2) opciju kupovine kombinovanu sa zahtjevom ili opcijom transformacije instrumenta u instrument redovnog osnovnog kapitala, ako kupovina nije izvršena;
  - 3) opciju kupovine kombinovanu sa promjenom referentne kamatne stope kada je kreditni spread koji se dodaje na drugu referentnu kamatnu stopu veći od inicijalne stope plaćanja umanjene za svop stopu;
  - 4) opciju kupovine kombinovanu sa povećanjem iznosa okupa u budućnosti;
  - 5) opciju ponovnog stavljanja na tržište kombinovanu sa povećanjem kreditnog spreda instrumenta ili promjenom referentne kamatne stope kada je kreditni spread koji se dodaje na drugu referentnu kamatnu stopu veći od inicijalne stope plaćanja umanjene za svop stopu kada instrument nije ponovo stavljen na tržište.

Smanjenje vrijednosti ili konverzija instrumenta dodatnog osnovnog kapitala

Član 11

- (1) Za potrebe člana 10 stav 1 tačka 9 ove odluke, na instrument dodatnog osnovnog kapitala primjenjuju se sljedeće odredbe:
- 1) događaj koji je pokretač nastaje kada stopa redovnog osnovnog kapitala Razvojne banke padne ispod bilo kog od sljedećih nivoa:
    - 6,5%;
    - nivoa višeg od 6,5% koji Razvojna banka odredi i bliže definiše u odredbama kojima se uređuje instrument dodatnog osnovnog kapitala;
  - 2) Razvojna banka u odredbama kojima se uređuje instrument, pored pokretača iz tačke 1 ovog stava, može da bliže definiše još jedan ili više događaja koji su pokretači;
  - 3) ako odredbe kojima se uređuje instrument zahtijevaju njihovu transformaciju u instrument redovnog osnovnog kapitala po nastanku događaja koji je pokretač, te odredbe bliže propisuju jedno od sljedećeg:
    - stopu takve transformacije i limit dozvoljenog iznosa za transformaciju;
    - raspon u okviru kojeg će se instrument transformisati u instrument redovnog osnovnog kapitala;
  - 4) ako odredbe kojima se uređuje instrument zahtijevaju da se po nastanku događaja koji je pokretač smanji vrijednost njegove glavnice smanjenjem vrijednosti umanjuje se:
    - potraživanje imaoce instrumenta u slučaju prestanka rada Razvojne banke;
    - iznos koji treba platiti u slučaju izvršenja opcije kupovine ili otkupa instrumenta; i
    - raspodjele po instrumentu.
- (2) Iznos instrumenata dodatnog osnovnog kapitala koji se priznaje kao stavka dodatnog osnovnog kapitala ograničen je na minimalni iznos stavki redovnog osnovnog kapitala koji bi nastao kada bi vrijednost glavnice instrumenata dodatnog osnovnog kapitala bila u cjelosti smanjena ili konvertovana u instrument redovnog osnovnog kapitala.
- (3) Ukupni iznos instrumenata dodatnog osnovnog kapitala čiju je vrijednost potrebno smanjiti po nastanku događaja koji je pokretač, ne može da bude manji od manjeg od sljedeća dva iznosa:
- 1) iznosa koji je potreban da bi pokazatelj redovnog osnovnog kapitala Razvojne banke ponovo u cjelosti dostigao 6,5%;
  - 2) iznosa ukupne glavnice instrumenta.
- (4) Po nastanku događaja koji je se smatra pokretačem, Razvojna banka je dužna da:
- 1) o tome odmah obavijesti Centralnu banku;
  - 2) o tome obavijesti imaoce instrumenata dodatnog osnovnog kapitala; i

- 3) smanji vrijednost glavnice instrumenata ili da transformiše instrumente u instrumente redovnog osnovnog kapitala, najkasnije u roku od mjesec dana, u skladu sa zahtjevom iz ovog člana.
- (5) Na dan emisije konvertibilnih instrumenata dodatnog osnovnog kapitala iz stava 6 ovog člana potrebno je da Razvojna banka dobije sva odobrenja i Razvojna banka mora da u svakom trenutku raspolaže potrebnim prethodnim odobrenjem za emitovanje instrumenata redovnog osnovnog kapitala u koje bi se ti instrumenti dodatnog osnovnog kapitala transformisali po nastanku događaja koji je pokretač.
- (6) Ako Razvojna banka utvrdi da je udio redovnog osnovnog kapitala pao ispod nivoa definisanog u stavu 1 tačka 1 ovog člana kojim pokreće konverziju ili smanjenje vrijednosti instrumenta, organ upravljanja ili drugi nadležni organ Razvojne banke bez odlaganja utvrđuje da je nastao događaj koji je pokretač i nastaje neopoziva obaveza smanjenja vrijednosti ili konverzije instrumenta.
- (7) Iznos čiju je vrijednost potrebno smanjiti ili konvertovati utvrđuje se što je prije moguće i u roku od najviše jednog mjeseca od dana kad je utvrđeno da je nastao događaj koji je pokretač u skladu sa stavom 6 ovog člana.
- (8) Ako se u skladu sa odredbama kojima se uređuju instrumenti dodatnog osnovnog kapitala zahtijeva nezavisna provjera iznosa čiju je vrijednost potrebno smanjiti ili konvertovati ili kada nezavisnu provjeru zahtijeva Centralna banka radi utvrđivanja iznosa čiju je vrijednost potrebno smanjiti, organ upravljanja ili nadležni organ Razvojne banke dužan je da obezbijedi njeno trenutno izvršenje. Nezavisna provjera vrši se što je prije moguće i ne predstavlja smetnju Razvojnoj banci za smanjivanje vrijednosti instrumenta dodatnog osnovnog kapitala i za ispunjavanje zahtjeva iz stava 7 ovog člana.

Posljedice prestanka ispunjavanja uslova za instrumente dodatnog osnovnog kapitala

Član 12

U slučaju da instrument dodatnog osnovnog kapitala prestane da ispunjava uslove iz člana 10 stav 1 ove odluke:

- 1) taj instrument se ne može više smatrati instrumentom dodatnog osnovnog kapitala; i
- 2) dio računa emisione premije koji se odnosi na taj instrument odmah prestaje da ispunjava uslove da bude tretiran kao stavka dodatnog osnovnog kapitala.

Dopunski kapital

Član 13

- (1) Dopunski kapital Razvojne banke sastoji se od sljedećih stavki:
- 1) instrumenata kapitala, ako su ispunjeni uslovi iz člana 14 ove odluke;
  - 2) računa emisione premije koji se odnose na instrumente iz tačke 1 ovog stava.
- (2) Stavka iz stava 1 tačka 1 ovog člana, ne ispunjava uslove za stavke redovnog osnovnog kapitala ili dodatnog osnovnog kapitala.

Instrumenti dopunskog kapitala

Član 14

- (1) Instrumenti kapitala smatraju se instrumentima dopunskog kapitala, samo ako ispunjavaju sljedeće uslove:
- 1) instrumente je direktno emitovala Razvojna banka i ti instrumenti su plaćeni u potpunosti;
  - 2) instrumenti su u vlasništvu Vlade Crne Gore.
- (2) Za potrebe stava 1 tačka 1 ovog člana, samo onaj dio instrumenta kapitala koji je u potpunosti plaćen prihvatljiv je kao instrument dopunskog kapitala.

Amortizacija instrumenata dopunskog kapitala

Član 15

- (1) Puni iznos instrumenta dopunskog kapitala čiji je preostali rok do dospijeca duži od pet godina ispunjava uslove za stavku dopunskog kapitala.
- (2) Obim u kojem instrument dopunskog kapitala ispunjava uslove za stavku dopunskog kapitala tokom posljednjih pet godina do dospijeca instrumenata izračunava se tako što se rezultat izveden iz izračuna iz tačke 1 ovog stava pomnoži sa iznosom iz tačke 2 ovog stava:
- 1) knjigovodstvena vrijednost instrumenta na prvi dan posljednjeg petogodišnjeg perioda njegovog ugovornog dospijeca podijeljena brojem dana u tom periodu;
  - 2) broj preostalih dana ugovornog dospijeca instrumenata.

Posljedice prestanka ispunjavanja uslova za instrumente dopunskog kapitala

Član 16

U slučaju da instrument dopunskog kapitala prestane da ispunjava uslove iz člana 14 ove odluke:

- 1) taj instrument odmah prestaje da ispunjava uslove da bude tretiran kao instrument dopunskog kapitala;
- 2) dio računa emisione premije koji se odnose na taj instrument odmah prestaje da ispunjava uslove da bude tretiran kao stavka dopunskog kapitala.

III. KAPITALNI ZAHTJEVI

Kapitalni zahtjevi

Član 17

- (1) Razvojna banka je, u skladu sa članom 33 Zakona, dužna da u svakom trenutku ispunjava sljedeće kapitalne zahtjeve:
  - 1) koeficijent adekvatnosti redovnog osnovnog kapitala od 5,5%;
  - 2) koeficijent adekvatnosti osnovnog kapitala od 7%;
  - 3) koeficijent adekvatnosti ukupnog kapitala od 10%.
- (2) Razvojna banka, u skladu sa Zakonom, izračunava koeficijente kapitala iz stava 1 ovog člana na sljedeći način:
  - 1) koeficijent adekvatnosti redovnog osnovnog kapitala kao odnos redovnog osnovnog kapitala Razvojne banke i ukupnog iznosa izloženosti riziku, izražen u procentima;
  - 2) koeficijent adekvatnosti osnovnog kapitala kao odnos osnovnog kapitala Razvojne banke i ukupnog iznosa izloženosti riziku, izražen u procentima;
  - 3) koeficijent adekvatnosti ukupnog kapitala kao odnos regulatornog kapitala Razvojne banke i ukupnog iznosa izloženosti riziku, izražen u procentima.
- (3) Ukupan iznos izloženosti riziku izračunava se kao zbir sljedećih stavki, nakon uzimanja u obzir odredbi iz stava 4 ovog člana:
  - 1) iznosa rizikom ponderisanih izloženosti za kreditni rizik za sve poslovne aktivnosti Razvojne banke, uključujući i poslovne aktivnosti iz knjige trgovanja shodno članu 49 stav 2 ove odluke;
  - 2) iznosa rizikom ponderisanih izloženosti za rizik druge ugovorne strane izračunatih u skladu sa čl. 46 i 47 ove odluke za sljedeće vrste transakcija i ugovora:
    - ugovori o derivatima;
    - repo transakcije, transakcije pozajmljivanja hartija od vrijednosti ili robe drugoj ugovornoj strani ili transakcije pozajmljivanja od druge ugovorne strane po osnovu hartija od vrijednosti ili robe;
    - transakcije kreditiranja sa maržom po osnovu hartija od vrijednosti ili robe; i
    - transakcije sa dugim rokom poravnjanja;
  - 3) kapitalnih zahtjeva za operativni rizik izračunatih u skladu sa članom 48 ove odluke;
  - 4) kapitalnih zahtjeva za devizni rizik utvrđenih u skladu sa članom 49 stav 3 ove odluke.
- (4) Za potrebe stava 3 tač. 1 i 2 ovog člana, iznos rizikom ponderisanih izloženosti izračunava se tako što se iznos izloženosti stavke aktive i vanbilansa, utvrđene u skladu sa članom 18 ove odluke množi odgovarajućim ponderom rizika u skladu sa čl. 21 do 33 ove odluke.
- (5) Prilikom izračunavanja ukupnog iznosa izloženosti riziku iz stava 3 tač. 3 i 4 ovog člana kapitalni zahtjevi množe se ponderom 10.

Iznos izloženosti

Član 18

- (1) Iznos izloženosti stavke aktive predstavlja njenu knjigovodstvenu vrijednost umanjenu za iznos ispravki vrijednosti, potrebnih rezervi i ostalih odbitaka od regulatornog kapitala koji nastaju po osnovu te stavke.
- (2) Iznos izloženosti stavke vanbilansa predstavlja iznos njene nominalne vrijednosti nakon umanjenja za iznos rezervisanja za stavke vanbilansa i iznosa potrebnih rezervi, pomnožen sljedećim faktorom konverzije:
  - 1) 0% za stavke sa niskim rizikom;
  - 2) 20% za stavke sa srednje niskim rizikom;

- 3) 50% za stavke sa srednjim rizikom;
  - 4) 100% za stavke sa visokim rizikom;
- (3) Stavke sa niskim rizikom su:
- 1) neiskorišćeni kreditni aranžmani (okvirni ugovori o kreditu, kupovini hartija od vrijednosti, izdavanju garancija), koji se mogu bezuslovno opozvati u svakom trenutku bez prethodnog obavještanja, ili daju mogućnost automatskog otkaza zbog pogoršanja kreditne sposobnosti korisnika kredita;
  - 2) bezuslovno opozive kreditne linije za koje ugovoreni uslovi dozvoljavaju Razvojnoj banci da ih u potpunosti opozove (bezuslovno opozive kreditne linije).
- (4) Stavke sa srednje niskim rizikom su neiskorišćeni kreditni aranžmani sa originalnim rokom dospelja do jedne godine, koji ne mogu biti bezuslovno opozvani u bilo koje vrijeme bez prethodnog obavještanja, kao i neiskorišćeni kreditni aranžmani koji ne pružaju mogućnost automatskog otkaza zbog pogoršanja kreditne sposobnosti korisnika aranžmana.
- (5) Stavke sa srednjim rizikom su:
- 1) jemstva i garancije (uključujući činidbene garancije, garancije za dobro izvršenje posla, carinske garancije i garancije za izmirenje poreza) i garancije koje nemaju svojstvo kreditnih supstituta;
  - 2) neiskorišćeni kreditni aranžmani (kupovina hartija od vrijednosti, izdavanje sa originalnim rokom dospelja dužim od jedne godine);
- (6) Stavke sa visokim rizikom su:
- 1) garancije koje imaju svojstvo kreditnih supstituta;
  - 2) transakcije sa pravom na regres;
  - 3) imovina kupljena na osnovu ugovora o direktnoj terminskoj kupovini;
  - 4) neplaćeni dio djelimično uplaćenih akcija i hartija od vrijednosti;
  - 5) ugovori o prodaji i reotkupu imovine (repo transakcije);
  - 6) ostale rizične vanbilansne obaveze.
- (7) Iznos izloženosti derivata utvrđuje se u skladu sa čl. 46 i 47 ove odluke.
- (8) Ako se na izloženost primjenjuje materijalna kreditna zaštita, iznos izloženosti koji je primjenljiv na tu stavku može se izmijeniti u skladu sa čl. 44 ove odluke.

IV. RIZIKOM PONDERISANE IZLOŽENOSTI ZA KREDITNI RIZIK

Kategorije izloženosti

Član 19

- (1) Razvojna banka je dužna da sve izloženosti rasporedi se u jednu od sljedećih kategorija izloženosti:
- 1) izloženosti prema centralnim vladama ili centralnim bankama;
  - 2) izloženosti prema lokalnoj samoupravi;
  - 3) izloženosti prema subjektima javnog sektora;
  - 4) izloženosti prema multilateralnim razvojnim bankama;
  - 5) izloženosti prema međunarodnim organizacijama;
  - 6) izloženosti prema kreditnim institucijama;
  - 7) izloženosti prema privrednim društvima;
  - 8) izloženosti prema portfoliju malih kredita sličnih karakteristika;
  - 9) izloženosti obezbijedene nepokretnostima;
  - 10) izloženosti sa statusom neizmirenja obaveza;
  - 11) izloženosti po osnovu vlasničkih ulaganja; i
  - 12) ostale stavke.
- (2) Originalna izloženost koja je prije primjene faktora konverzije klasifikovana u jednu od kategorija rizika iz stava 1 ovog člana, nakon primjene tehnike ublažavanja kreditnog rizika koja ima efekte supstitucije na tu izloženost (npr. garancije, kreditni derivati), reklasifikuje se, odnosno prenosi se u drugu kategoriju rizika koja zavisi od korišćene tehnike ublažavanja kreditnog rizika.
- (3) Razvojna banka je dužna da definiše kriterijume utvrđivanja prioriteta prilikom raspoređivanja izloženosti u odgovarajuće kategorije rizika, kao što su institucionalna kategorizacija, uslovi izloženosti, status neizmirenja

obaveza i sl., pritom vodeći računa da se svrstavaju prvo izloženosti sa većim ponderima rizika (izloženosti sa statusom neizmirenja obaveza i sl.).

Obračun rizikom ponderisanih iznosa izloženosti

Član 20

- (1) Prilikom obračuna rizikom ponderisanih iznosa izloženosti, ponderi rizika primjenjuju se na sve izloženosti, osim na odbitne stavke regulatornog kapitala.
- (2) Ponder rizika se primjenjuje u zavisnosti od kategorije izloženosti u koju se raspoređuje izloženost i od njenog kreditnog kvaliteta.
- (3) Kreditni kvalitet može da se odredi s obzirom na kreditnu procjenu eksternih institucija (eng. External Credit Assessment Institution - ECAI) ili kreditnu procjenu agencija za kreditiranje izvoza (eng. Export Credit Agency - ECA).
- (4) Za potrebe primjene pondera rizika, kao što je navedeno u stavu 1 ovog člana, iznos izloženosti množi se ponderom rizika navedenim ili utvrđenim u skladu sa čl. 21 do 33 ove odluke.
- (5) Ako se na izloženost primjenjuje kreditna zaštita, moguće je promijeniti ponder rizika koji se primjenjuje na tu stavku.
- (6) Izloženostima za koje obračun nije određen u čl. 21 do 33 ove odluke, dodjeljuje se ponder rizika od 100%.

Izloženosti prema centralnim vladama ili centralnim bankama

Član 21

- (1) Izloženostima prema centralnim vladama i centralnim bankama dodjeljuje se ponder rizika 100%, osim u slučajevima iz st. 2 do 5 ovog člana.
- (2) Izloženostima prema centralnim vladama i centralnim bankama za koje je dostupna kreditna procjena odabrane eksterne institucije za kreditnu procjenu (ECAI) dodjeljuje se ponder rizika u skladu sa Tabelom 1 iz ovog stava.

Tabela 1

stepen kreditnog kvaliteta	1	2	3	4	5	6
ponder rizika	0%	20%	50%	100%	100%	150%

- (3) Izloženostima prema Evropskoj centralnoj banci (ECB) dodjeljuje se ponder rizika 0%.
- (4) Izloženostima prema centralnim vladama i centralnim bankama država članica EU, koje su denominovane i sa izvorima sredstava u nacionalnim valutama tih država članica, dodjeljuje se ponder rizika 0%.
- (5) Izloženostima prema Vladi Crne Gore i Centralnoj banci dodjeljuje se ponder rizika 0%.

Izloženosti prema jedinicama lokalne samouprave

Član 22

- (1) Izloženosti prema jedinicama lokalne samouprave ponderišu se kao izloženosti prema kreditnim institucijama, osim u slučaju kada se tretiraju kao izloženosti prema centralnim vladama u skladu sa stavom 2 ovog člana ili kada se na njih primjenjuje ponder rizika iz st. 4 i 5 ovog člana.
- (2) Izloženosti prema jedinicama lokalne samouprave tretiraju se kao izloženosti prema centralnoj vladi u kojoj su osnovane ako ne postoji razlika u riziku između takvih izloženosti zato što lokalna samouprava ima ovlašćenja prikupljanja prihoda i ako postoji posebni institucionalni okvir koji smanjuje njen rizik nastanka statusa neispunjavanja obaveza.
- (3) Izloženosti prema crkvama ili vjerskim zajednicama tretiraju se kao izloženosti prema jedinicama lokalne samouprave ako su crkve i vjerske zajednice osnovane kao pravna lica i ubiraju poreze u skladu sa zakonom.
- (4) Izloženostima prema jedinicama lokalne samouprave država članica EU, koje su denominovane i sa izvorima sredstava u nacionalnoj valuti te države dodjeljuje se ponder rizika 20%.
- (5) Izloženostima prema jedinicama lokalne samouprave u Crnoj Gori dodjeljuje se ponder rizika 20%.

Izloženosti prema subjektima javnog sektora

Član 23

- (1) Izloženostima prema subjektima javnog sektora za koje ne postoji kreditna procjena odabrane ECAI dodjeljuje se ponder rizika u skladu sa stepenom kreditnog kvaliteta koji je dodijeljen izloženostima prema centralnoj vladi u kojoj je subjekat javnog sektora osnovan, primjenom pondera iz sljedeće tabele:

Tabela 2

stepen kreditnog kvaliteta dodijeljen	1	2	3	4	5	6
centralnoj vladi ponder rizika	20%	50%	100%	100%	100%	150%

- (2) Izloženostima prema subjektima javnog sektora koji su osnovani u državama čija centralna vlada nema utvrđenu kreditnu procjenu od ECAI dodjeljuje se ponder rizika 100%.
- (3) Izloženostima prema subjektima javnog sektora sa izvornim rokom dospijeca od tri mjeseca ili manje dodjeljuje se ponder rizika 20%.
- (4) U izuzetnim okolnostima, izloženosti prema subjektima javnog sektora osnovanim u Crnoj Gori ili EU mogu da se tretiraju kao izloženosti prema Vladi Crne Gore ili centralnoj vladi iz EU, samo ako postoje garancije Vlade Crne Gore, odnosno garancije centralne vlade iz EU, tako da ne postoji razlika u riziku između pomenutih izloženosti.

Izloženosti prema multilateralnim razvojnim bankama

Član 24

- (1) Izloženosti prema multilateralnim razvojnim bankama koje nijesu multilateralne razvojne banke iz stava 2 ovog člana tretiraju se na isti način kao izloženosti prema kreditnim institucijama.
- (2) Izloženostima prema sljedećim multilateralnim razvojnim bankama dodjeljuje se ponder rizika 0%:
- 1) Međunarodna banka za obnovu i razvoj (eng. International Bank for Reconstruction and Development);
  - 2) Međunarodna finansijska korporacija (eng. International Finance Corporation);
  - 3) Međuamerička razvojna banka (eng. Inter-American Development Bank);
  - 4) Azijska razvojna banka (eng. Asian Development Bank);
  - 5) Afrička razvojna banka (eng. African Development Bank);
  - 6) Razvojna banka Savjeta Evrope (eng. Council of Europe Development Bank);
  - 7) Nordijska investiciona banka (eng. Nordic Investment Bank);
  - 8) Karipska razvojna banka (Caribbean Development Bank);
  - 9) Evropska banka za obnovu i razvoj (eng. European Bank for Reconstruction and Development);
  - 10) Evropska investiciona banka (eng. European Investment Bank);
  - 11) Evropski investicioni fond (eng. European Investment Fund);
  - 12) Multilateralna agencija za osiguranje ulaganja (eng. Multilateral Investment Guarantee Agency);
  - 13) Međunarodna finansijska pomoć za imunizaciju (eng. International Finance Facility for Immunisation);
  - 14) Islamska razvojna banka (eng. Islamic Development Bank);
  - 15) Međunardno udruženje za razvoj (eng. International Development Association);
  - 16) Azijska banka ulaganja u infrastrukturu (eng. The Asian Infrastructure Investment Bank).
- (3) Multilateralnim razvojnim bankama smatraju se i:
- 1) Međuamerička investiciona korporacija (eng. Inter-American Investment Corporation);
  - 2) Crnomorska trgovinska i razvojna banka (eng. Black Sea Trade and Development Bank);
  - 3) Centralnoamerička banka za ekonomsku integraciju (eng. Central American Bank for Economic Integration) i
  - 4) CAF - Razvojna banka Latinske Amerike (eng. Development Bank of Latin America).
- (4) Dijelu neuplaćenog upisanog kapitala u Evropski investicioni fond dodjeljuje se ponder rizika od 20%.

Izloženosti prema međunarodnim organizacijama

Član 25

Ponder rizika 0% dodjeljuje se izloženostima prema sljedećim međunarodnim organizacijama:

- 1) Evropskoj uniji i Evropskoj zajednici za atomsku energiju (eng. European Atomic Energy Community);
- 2) Međunarodnom monetarnom fondu (eng. International Monetary Fund);
- 3) Banci za međunarodna poravnanja (eng. Bank for International Settlements);
- 4) Evropskom entitetu za finansijsku stabilnost (eng. European Financial Stability Facility);
- 5) Evropskom mehanizmu za stabilnost (eng. European Stability Mechanism);
- 6) međunarodnoj finansijskoj instituciji koju su osnovale dvije ili više država članica EU, a kojoj je cilj da obezbijedi finansiranje i pruži finansijsku pomoć svojim članicama koje se nalaze u ozbiljnim finansijskim poteškoćama ili kojima prijete takve poteškoće.

Izloženosti prema kreditnim institucijama za koje ne postoji kreditna procjena odabrane ECAI

Član 26

- (1) Izloženostima prema kreditnim institucijama za koje ne postoji kreditna procjena odabrane ECAI dodjeljuje se ponder rizika u skladu sa stepenom kreditnog kvaliteta koji je dodijeljen izloženostima prema centralnoj vladi u kojoj je kreditna institucija osnovana, u skladu sa sljedećom tabelom:

Tabela 3:

stepen kreditnog kvaliteta dodijeljen	1	2	3	4	5	6
centralnoj vladi ponder rizika	20%	50%	100%	100%	100%	150%

- (2) Izloženostima prema kreditnim institucijama koje nemaju kreditnu procjenu odabrane ECAI, a koje su osnovane u državama čije centralne vlade takođe nemaju kreditnu procjenu, dodjeljuje se ponder rizika 100%.
- (3) Izuzetno od st. 1 i 2, izloženostima prema kreditnim institucijama koje nemaju kreditnu procjenu odabrane ECAI, a čiji je izvorni efektivni rok dospijeca tri mjeseca ili kraći dodjeljuje se ponder rizika 20%.
- (4) Izloženostima prema kreditnim institucijama u Crnoj Gori čiji je preostali rok dospijeca tri mjeseca ili kraći, dodjeljuje se ponder rizika 20%.
- (5) Izloženostima prema kreditnim institucijama u Crnoj Gori čiji je preostali rok dospijeca duži od tri mjeseca dodjeljuje se ponder rizika 50%.
- (6) Izloženosti prema finansijskim institucijama koje imaju dozvolu za rad i predmet su supervizije Centralne banke i podliježu prudencijalnim zahtjevima koji se mogu uporediti sa onim koji se primjenjuju na kreditne institucije sa aspekta strogosti, tretiraju se kao izloženosti prema kreditnim institucijama.

Izloženosti prema kreditnim institucijama koje imaju kreditnu procjenu ECAI

Član 27

- (1) Izloženostima prema kreditnoj instituciji čiji je preostali rok dospijeca duži od tri mjeseca i za koje postoji kreditna procjena odabrane ECAI dodjeljuje se ponder rizika u skladu sa Tabelom 4 iz ovog stava.

Tabela 4

stepen kreditnog kvaliteta	1	2	3	4	5	6
ponder rizika	20%	50%	50%	100%	100%	150%

- (2) Izloženostima prema kreditnoj instituciji čiji je preostali rok dospijeca kraći od tri mjeseca i za koje postoji kreditna procjena odabrane ECAI dodjeljuje se ponder rizika u skladu sa Tabelom 5 iz ovog stava.

Tabela 5

stepen kreditnog kvaliteta	1	2	3	4	5	6
ponder rizika	20%	20%	20%	50%	50%	150%

Izloženosti prema privrednim društvima

Član 28

- (1) Izloženostima za koje postoji kreditna procjena odabrane ECAI dodjeljuje se ponder rizika u skladu sa Tabelom 6 iz ovog stava.

Tabela 6

stepen kreditnog kvaliteta	1	2	3	4	5	6
ponder rizika	20%	50%	100%	100%	150%	150%

- (2) Izloženostima za koje ne postoji kreditna procjena dodjeljuje se ponder rizika od 100%.
- (3) Izuzetno od st. 1 i 2 ovog člana, izloženosti prema privrednom društvu odobrenoj za finansiranje razvojnog ili projekta od javnog značaja može se dodijeliti ponder rizika 80%, ako su ispunjeni sljedeći uslovi:
- 1) radi se o izloženosti prema subjektu koji ispunjava jedan od sljedećih uslova:
    - namjenski je osnovan za finansiranje ili upravljanje fizičkim strukturama ili objektima, sistemima i mrežama;
    - namjenski je osnovan za pružanje ili podršku u pružanju značajnih javnih usluga; ili
    - realizuje projekat od lokalnog, regionalnog i/ili državnog značaja odobren uz saglasnost Vlade Crne Gore;
  - 2) dužnik može da ispuni svoje finansijske obaveze čak i u uslovima stresa koji su značajni za rizik projekta;
  - 3) novčani tokovi koje dužnik ostvaruje, uključujući i novčane tokove iz samog projekta pokrivaju sve buduće otplate kredita tokom trajanja kredita;
  - 4) ugovorne odredbe obezbjeđuju Razvojnoj banci visok stepen zaštite, uključujući sljedeće:
    - adekvatnu diversifikaciju prodajnog tržišta tako da izvor prihoda dužnika predstavljaju plaćanja velikog broja korisnika ili postoje ugovorne odredbe kojima se Razvojna banka adekvatno štiti od gubitaka koji nastaju u slučaju da projekat raskine strana koja je pristala da kupuje robu ili usluge koje pruža dužnik ili se, u slučaju gubitka, kupci lako mogu supstituisati sa novim kupcima;
    - ugovorne odredbe nalažu obavezno korišćenje kredita u skladu sa predviđenim projektom;
    - ugovorne odredbe nalažu obavezu dužnika da na prvi zahtjev Razvojne banke pruži dodatne instrumente obezbjeđenja kredita za slučaj evidentnog nastupanja nepovoljnih finansijskih, komercijalnih i drugih prilika, kao i u slučaju propasti, umanjenja vrijednosti ili neodobrenih opterećenja datih sredstava obezbjeđenja;
    - ugovorne odredbe nalažu obavezu dužnika da bez prethodne pisane saglasnosti Razvojne banke neće prodavati, prenositi, ustupati ili davati u zakup imovinu u cjelosti ili njen značajan dio, osim u redovnom toku poslovanja sa kojim je upoznata Razvojna banka;
    - ugovorne odredbe nalažu obavezu dužnika da bez prethodne pisane saglasnosti Razvojne banke neće opteretiti niti otuđiti cjelokupne ili značajni dio svojih sadašnjih ili budućih prihoda, koji mogu ugroziti urednu otplatu obaveza po kreditu, osim u redovnom toku poslovanja sa kojim je upoznata Razvojna banka;
  - 5) obaveza je nadređena ili jednaka u odnosu na ostale obaveze dužnika prema drugim kreditorima, osim zakonskih potraživanja;
  - 6) ako je dužnik u fazi izgradnje, investitor ili grupa investitora (ulagača) koji ulažu u kapital dužnika, moraju da imaju:
    - iskustvo u realizaciji projekata, finansijsku snagu i relevantno stručno znanje;
    - nizak rizik neizmirenja obaveza, odnosno rizik od značajnih gubitaka za dužnika zbog neizmirenja obaveza tih investitora je nizak;
  - 7) dužnik je preduzeo mehanizme kako bi obezbijedio završetak projekta u skladu sa ugovorenim specifikacijama, budžetom ili datumom završetka;
  - 8) pribavljene su sve potrebne dozvole i odobrenja;
  - 9) dužnik prilikom realizacije projekta poštuje propise o zaštiti životne sredine, uključujući i obavezu izrade procjene uticaja projekta na životnu sredinu.

Izloženosti prema portfoliju malih kredita sličnih karakteristika (ritejlu)

Član 29

- (1) Potraživanjima prema fizičkim licima, mikro, malim i srednjim privrednim društvima dodjeljuje se ponder rizika 75%, ukoliko su ispunjeni sljedeći uslovi:
  - 1) ukupno bruto potraživanje Razvojne banke prema jednom licu, odnosno grupi povezanih lica, uključujući dospjela, a nenaplaćena potraživanja, ne prelazi 300.000 eura (mali kredit);
  - 2) izloženost predstavlja jednu od značajnog broja izloženosti sa sličnim karakteristikama, tako da se rizici povezani sa takvim kreditiranjem značajno smanjuju;
  - 3) portfolio malih kredita je dobro diverzifikovan.
- (2) U smislu stava 1 tačka 3 ovog člana, portfolio malih kredita je dobro diverzifikovan, ukoliko pokazatelj diverzifikovanosti tog portfolija iznosi najviše 0,2%.
- (3) Pokazatelj diverzifikovanosti portfolija malih kredita predstavlja procentualno učešće prosječnog potraživanja prema jednom licu, odnosno grupi povezanih lica, u ukupnom iznosu portfolija malih kredita.

Izloženosti obezbijedene nepokretnostima

Član 30

- (1) Izloženosti ili bilo kojem dijelu izloženosti koji je obezbijeden stambenom nepokretnošću do 85% njene tržišne vrijednosti dodjeljuje se ponder rizika 40%, osim za dio izloženosti koji je raspoređen u drugu kategoriju izloženosti.
- (2) Izloženosti ili bilo kojem dijelu izloženosti koji je u potpunosti obezbijeden poslovnom nepokretnošću do 85% njene tržišne vrijednosti dodjeljuje se ponder rizika 60%, osim za dio izloženosti koji je raspoređen u drugu kategoriju izloženosti.
- (3) Dijelu izloženosti koji prelazi 85% tržišne vrijednost nepokretnosti dodjeljuje se ponder 100%.
- (4) Razvojna banka je dužna da internim aktima jasno definiše vrste stambenih i poslovnih nepokretnosti koje prihvata kao kolateral, kao i uslove i način odobravanja kredita obezbijedenih hipotekom na nepokretnostima.
- (5) Razvojna banka je dužna da redovno prati vrijednost nepokretnosti, i to za poslovne nepokretnosti najmanje jednom godišnje, a za stambene nepokretnosti jednom u tri godine, s tim što, ako su tržišni uslovi podložni značajnim promjenama, dužna je da prati vrijednost nepokretnosti i češće.
- (6) Procjena vrijednosti nepokretnosti se vrši kada informacije dostupne Razvojnoj banci ukazuju na to da je došlo do značajnog smanjenja vrijednosti nepokretnosti u odnosu na uobičajene tržišne cijene, s tim što se za izloženosti koje su obezbijedene tom nepokretnošću, a koje prelaze iznos od 1.000.000 eura ili predstavljaju više od 5%, u zavisnosti šta je manje, regulatornog kapitala Razvojne banke, procjena vrši najmanje svake tri godine.
- (7) Procjenu vrijednosti nepokretnosti iz stava 6 ovog člana vrši procjenjivač koji posjeduje neophodne kvalifikacije, sposobnosti i iskustvo potrebno za utvrđivanje vrijednosti nepokretnosti i koji je nezavisan od procesa donošenja odluke o kreditu.
- (8) Razvojna banka može da prati vrijednost nepokretnosti i da identifikuje nepokretnost za koju je potrebna ponovna procjena u skladu sa st. 6 i 7 ovog člana, primjenom naprednih statističkih ili drugih matematičkih metoda pod uslovom da su te metode razvijene nezavisno od procesa odlučivanja o kreditu i da je u svojim politikama i procedurama utvrdila kriterijume za korišćenje modela za praćenje vrijednosti kolaterala i identifikovanje nepokretnosti koje je potrebno da se ponovo procijene, pri čemu te politike i procedure uzimaju u obzir dokazane rezultate takvih modela, razmatrane varijable specifične za nepokretnost, primjenu minimalnih dostupnih i tačnih informacija kao i neizvjesnost modela.
- (9) Nepokretnost koja služi kao kreditna zaštita mora da bude osigurana od rizika nastupanja štetnih događaja.
- (10) Razvojna banka je dužna da ima procedure kojima će pratiti da li je nepokretnost koja služi kao kolateral adekvatno osigurana za slučaj nastupanja štetnog događaja.

Dospjele neplaćene izloženosti

Član 31

- (1) Potraživanju, ili neobezbijeđenom dijelu dospjelog nenaplaćenog potraživanja, dodjeljuje se ponder rizika:
  - 1) 150%, ako je zbir ispravke vrijednosti i iznosa odbitne stavke od redovnog osnovnog kapitala manji od 20% neobezbijeđenog dijela ukupne izloženosti prije primjene ispravki vrijednosti za kreditni rizik i iznosa odbitka;

- 2) 100%, ako je zbir ispravke vrijednosti i iznosa odbitne stavke od redovnog osnovnog kapitala veći od 20% neobezbijeđenog dijela ukupne izloženosti prije primjene ispravki vrijednosti za kreditni rizik i iznosa odbitka.
- (2) Dospjelim nenaplaćenim potraživanjem, u smislu stava 1 ovog člana, smatra se potraživanje Razvojne banke za koje dužnik kasni u plaćanju duže od 90 dana.
- (3) Obezbijeđenim dijelom potraživanja, u smislu stava 1 ovog člana, smatra se dio potraživanja koji je obezbijeđen:
  - 1) novčanim kolateralom u EUR ili drugim konvertibilnim valutama;
  - 2) безусловnom garancijom Crne Gore;
  - 3) безусловnom garancijom multilateralnih razvojnih banaka kojima se dodjeljuje ponder rizika 0%.

Izloženosti po osnovu vlasničkih ulaganja

Član 32

- (1) Izloženostima na osnovu vlasničkih ulaganja smatraju se:
  - 1) izloženosti koje nijesu dužničke i predstavljaju podređeno preostalo pravo na imovinu (aktivu) ili prihod emitenta; i
  - 2) dužničke izloženosti i druge hartije od vrijednosti, partnerstva, derivati ili drugi instrumenti čija je ekonomska suština slična izloženostima iz tačke 1 ovog stava.
- (2) Izloženostima na osnovu vlasničkih ulaganja dodjeljuje se ponder rizika 100%, osim ako su u pitanju odbitne stavke od redovnog osnovnog kapitala iz člana 8 ove odluke.

Ostale stavke

Član 33

- (1) Materijalnoj aktivi, u smislu zemljišta i zgrada koje Razvojna banka koristi za sopstveno poslovanje, dodjeljuje se ponder rizika 100%.
- (2) Plaćanjima unaprijed i obračunatim nenaplaćenim prihodima kojima Razvojna banka ne može da odredi druge ugovorne strane dodjeljuje se ponder rizika 100%.
- (3) Stavkama gotovine u postupku naplate dodjeljuje se ponder rizika 20%.
- (4) Novcu u blagajni i trezoru dodjeljuje se ponder rizika 0%.
- (5) U slučaju ugovora o prodaji i ponovnoj kupovini aktive, kao i direktnim forward kupovinama, primjenjuje se ponder rizika koji bi se dodijelio aktivi na koju se transakcije odnose, a ne drugim ugovornim stranama tih transakcija.

Korišćenje kreditnih procjena eksternih institucija za procjenu kreditnog rizika za određivanje pondera rizika

Član 34

- (1) Razvojna banka može da odabere jednu ili više ECAI koje će da koristi za određivanje pondera rizika koji se dodjeljuju stavkama aktive i vanbilansa.
- (2) Razvojna banka ne smije da primjenjuje selektivno kreditne procjene.
- (3) Prilikom korišćenja kreditnih procjena Razvojna banka je dužna da se pridržava sljedećih zahtjeva:
  - 1) kada odluči da koristi kreditne procjene koje dodjeljuje ECAI za određene kategorije stavki mora da koristi te kreditne procjene dosljedno za sve izloženosti iz navedene kategorije;
  - 2) kada odluči da koristi kreditne procjene koje dodjeljuje ECAI mora da ih koristi kontinuirano i dosljedno;
  - 3) ako za stavku postoji samo jedna kreditna procjena odabrane ECAI, za određivanje pondera rizika za tu stavku koristi se ta kreditna procjena;
  - 4) ako za stavku postoje dvije kreditne procjene odabranih ECAI koje odgovaraju različitim ponderima rizika, toj stavci dodjeljuje se viši ponder rizika;
  - 5) ako za stavku postoji više od dvije kreditne procjene odabranih ECAI, koriste se kreditne procjene koje daju dva najniža pondera rizika, s tim što ako se ta dva najniža pondera rizika razlikuju, dodjeljuje se viši ponder rizika, a ako su jednaki koristi se taj ponder rizika.

V. TEHNIKE UBLAŽAVANJA KREDITNOG RIZIKA

Principi za priznavanje efekata tehnika ublažavanja kreditnog rizika

Član 35

- (1) Nijedna izloženost nakon primjene tehnika smanjenja kreditnog rizika ne smije da rezultira većim iznosom rizikom ponderisane izloženosti ili iznosom očekivanog gubitka od identične izloženosti na koju nijesu primijenjene tehnike ublažavanja kreditnog rizika.
- (2) Razvojna banka je dužna da kolateralom smatra gotovinu, hartije od vrijednosti ili robu kupljene, pozajmljene ili primljene na osnovu repo transakcija ili transakcija pozajmljivanja hartija od vrijednosti ili robe drugoj ugovornoj strani ili od druge ugovorne strane.
- (3) Ako Razvojna banka koristi više instrumenata ublažavanja kreditnog rizika koji pokrivaju jednu izloženost dužna je da:
  - 1) podijeli izloženost na djelove pokrivenne pojedinim instrumentom za ublažavanje kreditnog rizika; i
  - 2) posebno izračuna iznos rizikom ponderisane izloženosti za svaki dio dobijen prema tački 1 ovog stava, u skladu sa čl. 21 do 33 ove odluke.
- (4) Ako Razvojna banka pokriva jednu izloženost instrumentima kreditne zaštite jednog pružaoca zaštite, a ti instrumenti imaju različitu ročnost, dužna je da:
  - 1) podijeli izloženost na djelove pokrivenne pojedinim instrumentom za ublažavanje kreditnog rizika sa određenom ročnošću; i
  - 2) posebno izračuna iznos rizikom ponderisane izloženosti za svaki dio dobijen prema tački 1 ovog stava, u skladu sa čl. 21 do 33 ove odluke.
- (5) Razvojna banka može da prizna materijalnu kreditnu zaštitu pri obračunu efekata ublažavanja kreditnog rizika samo ako imovina koja predstavlja zaštitu ispunjava sljedeće zahtjeve:
  - 1) predstavlja imovinu koja se u skladu sa članom 36 ove odluke priznaje kao kolateral; i
  - 2) dovoljno je likvidna, a njena je vrijednost tokom vremena dovoljno stabilna i pruža odgovarajuću sigurnost u nivo postignute kreditne zaštite.
- (6) Razvojna banka može da prizna materijalnu kreditnu zaštitu pri obračunu efekta ublažavanja kreditnog rizika samo ako ima pravo da blagovremeno unovči ili zadrži aktivu koja predstavlja kreditnu zaštitu u slučaju da dođe do neizmirenja obaveza, nesolventnosti ili stečaja, odnosno u slučaju nastanka drugog kreditnog događaja navedenog u dokumentaciji o transakciji, dužnika i, kada je to primjenljivo, lica kod kojeg se nalazi kolateral, pri čemu stepen korelacije između vrijednosti imovine koja predstavlja materijalnu kreditnu zaštitu i kreditne sposobnosti dužnika ne smije da bude previsok.
- (7) U slučaju nematerijalne kreditne zaštite, pružalac zaštite priznaje se samo ako je priznati pružalac zaštite iz člana 38 stav 1 ove odluke.
- (8) U slučaju nematerijalne kreditne zaštite, instrument zaštite priznaje se samo ako:
  - 1) je riječ o instrumentu zaštite iz člana 38 st. 2 i 3 ove odluke;
  - 2) ima pravno dejstvo i izvršiv je u svim relevantnim oblastima sudske nadležnosti kako bi pružao odgovarajuću sigurnost u nivou postignute kreditne zaštite uzimajući u obzir pristup koji se koristi za obračun iznosa rizikom ponderisanih izloženosti i dozvoljen stepen priznavanja;
  - 3) pružalac zaštite je priznati pružalac iz člana 38 stav 1 ove odluke.
- (9) Razvojna banka mora biti u mogućnosti da dokaže Centralnoj banci da ima adekvatne procese za upravljanje rizicima kojima može biti izložena zbog sprovođenja postupaka ublažavanja kreditnog rizika.
- (10) Nezavisno od priznatog ublažavanja kreditnog rizika pri obračunu iznosa rizikom ponderisanih izloženosti i, kada je to primjenljivo, iznosa očekivanih gubitaka, Razvojna banka je dužna da nastavi da sprovodi potpunu procjenu kreditnog rizika osnovne izloženosti i da može da dokaže Centralnoj banci da ispunjava taj zahtjev.
- (11) Za potrebe stava 10 ovog člana, za repo transakcije i transakcije pozajmljivanja hartija od vrijednosti ili robe drugoj ugovornoj strani ili od druge ugovorne strane osnovnom izloženosti smatra se neto iznos izloženosti.

Priznavanje finansijskog kolaterala kao materijalne kreditne zaštite

Član 36

- (1) Razvojna banka može da kao priznati kolateral koristi:
  - 1) depozit deponovan kod kreditne institucije;

- 2) dužničke hartije od vrijednosti centralnih vlada ili centralnih banaka koje imaju kreditnu procjenu ECAI ili agencije za kreditiranje izvoza (ECA), koje odgovaraju najmanje stepenu kreditnog kvaliteta 4, u skladu sa pravilima za ponderisanje izloženosti prema centralnim vladama i centralnim bankama iz člana 21 ove odluke;
  - 3) dužničke hartije od vrijednosti koje je emitovala Vlada Crne Gore;
  - 4) dužničke hartije od vrijednosti kreditnih institucija koje imaju kreditnu procjenu ECAI koje odgovaraju najmanje stepenu kreditnog kvaliteta 3, utvrđenom u skladu sa pravilima za ponderisanje izloženosti prema kreditnim institucijama iz člana 27 ove odluke;
  - 5) dužničke hartije od vrijednosti ostalih subjekata koje imaju kreditnu procjenu ECAI koje odgovaraju najmanje stepenu kreditnog kvaliteta 3, utvrđenom u skladu pravilima za ponderisanje izloženosti prema privrednim društvima iz člana 28 ove odluke;
  - 6) akcije ili konvertibilne obveznice uključene u glavni berzanski indeks;
  - 7) zlato.
- (2) Razvojna banka može da koristi dužničke hartije od vrijednosti kreditnih institucija koje nemaju kreditnu procjenu ECAI kao priznati kolateral ako te dužničke hartije od vrijednosti ispunjavaju sljedeće kriterijume:
- 1) kotirane su na priznatoj berzi;
  - 2) smatraju se nadređenim potraživanjem;
  - 3) sve ostale emisije kreditne institucije sa istim statusom u redosljedu naplate imaju kreditnu procjenu ECAI koja odgovara najmanje stepenu kreditnog kvaliteta 3, utvrđenom primjenom pravila za ponderisanje izloženosti prema kreditnim institucijama iz člana 27 ove odluke;
  - 4) instrument je dovoljno likvidan za ovu svrhu; i ako
  - 5) Razvojna banka ne raspolaže informacijama koje bi upućivale na nepovoljniji kreditni rejting emisije od rejtinga iz tačke 3 ovog stava.
- (3) U vezi sa stavom 1 tač. 2 do 5 ovog člana, ako hartije od vrijednosti imaju dvije kreditne procjene ECAI, Razvojna banka je dužna da primijeni manje povoljnu procjenu, a ako hartije od vrijednosti imaju više od dvije kreditne procjene ECAI, Razvojna banka je dužna da primijeni dvije najpovoljnije procjene, s tim što ako su dvije najpovoljnije kreditne procjene različite, Razvojna banka je dužna da primijeni onu koja je manje povoljna.

Zahtjevi za finansijski kolateral

Član 37

- (1) Finansijski kolateral i zlato mogu da se koriste kao priznati kolateral ako su ispunjeni svi zahtjevi iz st. 2 do 6 ovog člana i ako je preostali rok do dospijeća zaštite najmanje jednak preostalom roku do dospijeća izloženosti.
- (2) Kreditna sposobnost dužnika i vrijednost kolaterala ne smiju da budu u značajnoj pozitivnoj korelaciji, a ako se vrijednost kolaterala značajno smanji, to samo po sebi ne znači da je došlo do značajnog pogoršanja kreditne sposobnosti dužnika, odnosno ako se kreditna sposobnost dužnika značajno pogorša, to samo po sebi ne znači da je došlo do značajnog smanjenja vrijednosti kolaterala.
- (3) Hartije od vrijednosti dužnika ili bilo kog drugog lica iz grupe povezane sa dužnikom ne mogu se koristiti kao priznati kolateral.
- (4) Razvojna banka je dužna da ispuni sve ugovorne i zakonske obaveze i da preduzme sve potrebne aktivnosti da bi se obezbijedila izvršivost ugovora o kolateralu u skladu sa zakonom.
- (5) Razvojna banka je dužna da izvrši dovoljnu provjeru pravne mogućnosti izvršenja ugovora o kolateralu u nadležnoj jurisdikciji i da po potrebi sprovede naknadnu provjeru kako bi se obezbijedila kontinuirana izvršivost tog ugovora.
- (6) Razvojna banka je dužna da:
  - 1) propisno dokumentuje ugovore o kolateralu i da ima jasne i sveobuhvatne procedure za blagovremenu realizaciju kolaterala;
  - 2) koristi sveobuhvatne procedure i procese za kontrolu rizika koji proizilaze iz korišćenja kolaterala, uključujući i rizike nemogućnosti realizovanja kolaterala ili smanjenja kreditne zaštite, rizike neadekvatnog vrednovanja, rizike povezane sa prekidom kreditne zaštite, rizike koncentracije koji proizilaze iz korišćenja kolaterala i međuzavisnosti kolaterala i rizičnog profila Razvojne banke;
  - 3) ima dokumentovane politike i prakse kojima definiše vrste i iznose kolaterala koje prihvata;
  - 4) izračunava tržišnu vrijednost kolaterala najmanje jednom u šest mjeseci ili češće ako raspolaže informacijama koje upućuju na značajno smanjenje tržišne vrijednosti kolaterala;

- 5) ako se kolateral nalazi kod trećeg lica, preduzima odgovarajuće aktivnosti koje obezbjeđuju da to treće lice takve kolaterale evidentira odvojeno od sopstvene imovine;
- 6) ima politike za upravljanje kolateralima kako bi kontrolisala, pratila i izvještavala o:
- riziku koncentracije prema pojedinoj vrsti kolaterala;
  - ponovnom korišćenju kolaterala, uključujući potencijalni manjak likvidnosti koji proizilazi iz ponovnog korišćenja kolaterala primljenog od drugih ugovornih strana;
  - prenijetim pravima na kolateral koji je dat drugim ugovornim stranama.
- (7) Razvojna banka može da gotovinu položenu kod kreditne institucije tretira kao garanciju te kreditne institucije, ako su ispunjeni sljedeći uslovi:
- 1) dužnikovo potraživanje od kreditne institucije mora da bude bezuslovno i neopozivo založeno ili preneseno na Razvojnu banku i mora da ima pravno dejstvo i da bude izvršivo u nadležnoj jurisdikciji;
  - 2) kreditna institucija kod koje su položena sredstva mora da bude obaviještena o zalozi ili prenosu na Razvojnu banku; i
  - 3) na osnovu obavještenja, kreditna institucija može da obavlja plaćanja samo Razvojnoj banci ili drugim stranama uz prethodnu saglasnost Razvojne banke.

Priznati pružaoci i instrumenti nematerijalne kreditne zaštite

Član 38

- (1) Razvojna banka može da smatra priznatim pružaocima nematerijalne kreditne zaštite sljedeće subjekte:
- 1) centralne vlade i centralne banke;
  - 2) jedinice lokalne samouprave;
  - 3) multilateralne razvojne banke;
  - 4) međunarodne organizacije kojima se, u skladu sa odredbama člana 25 ove odluke, dodjeljuje ponder rizika od 0%;
  - 5) subjekte javnog sektora, čija se potraživanja tretiraju u skladu sa članom 23 ove odluke;
  - 6) kreditne institucije i finansijske institucije čije se izloženosti tretiraju kao izloženosti prema kreditnim institucijama u skladu sa članom 26 stav 5 ove odluke;
  - 7) ostala privredna društva, uključujući i zavisna društva i pridružena privredna društva Razvojne banke ako privredna društva imaju kreditnu procjenu ECAI.
- (2) Razvojna banka može da koristi garancije i druga jemstva kao priznatu nematerijalnu kreditnu zaštitu.
- (3) Razvojna banka može da koristi, kao priznatu kreditnu zaštitu, sljedeće vrste kreditnih derivata i instrumente sastavljene od takvih kreditnih derivata ili instrumente čiji su ekonomski efekti slični kreditnim derivatima:
- 1) kreditni svop neizmirenja obaveze (engl. credit default swap - CDS);
  - 2) svop ukupnog prinosa (engl. total return swap - TRS); i
  - 3) kreditni zapisi do iznosa gotovine uplaćene po tim instrumentima (engl. credit linked note to the extent of their cash funding - CLN).

Zahtjevi u vezi sa garancijama i kreditnim derivatima

Član 39

- (1) Uvažavajući uslove iz člana 40 stav 1 ove odluke, kreditna zaštita koja proizilazi iz garancije i drugih jemstava ili kreditnih derivata može se koristiti kao nematerijalna kreditna zaštita, ako su ispunjeni svi sljedeći uslovi:
- 1) kreditna zaštita je direktna;
  - 2) nivo kreditne zaštite jasno je definisan i nesporan;
  - 3) ugovor o kreditnoj zaštiti ne sadrži klauzulu čije je ispunjavanje van direktne kontrole Razvojne banke, a koja bi:
    - omogućila pružaocu zaštite jednostrani raskid ugovora;
    - povećala efektivni trošak zaštite zbog pogoršanja kreditnog kvaliteta zaštićene izloženosti;
    - mogla spriječiti da pružalac zaštite blagovremeno izvrši plaćanje ako dužnik ne izvrši bilo koja dospjela plaćanja ili u slučaju isteka ugovora o lizingu (zakupu) prepoznavanje garantovane preostale vrijednosti imovine koja je predmet zakupa; ili
    - omogućila pružaocu zaštite skraćenje roka na koji je ugovorena kreditna zaštita; i

- 4) ugovor o kreditnoj zaštiti ima pravno dejstvo i izvršiv je u nadležnoj jurisdikciji koja je relevantne u vrijeme zaključivanja ugovora o kreditu.
- (2) Razvojna banka je dužna da dokaže Centralnoj banci da ima uspostavljene sisteme za upravljanje potencijalnim rizikom koncentracije koji proizilazi iz korišćenja garancija i drugih jemstava i kreditnih derivata, kao i da je njena strategija korišćenja kreditnih derivata, garancija i drugih jemstava povezana sa njenim upravljanjem cjelokupnim rizičnim profilom.
- (3) Razvojna banka je dužna da ispuni sve ugovorne i zakonske obaveze i da preduzme sve potrebne aktivnosti da bi se obezbijedila izvršivost nematerijalne kreditne zaštite u skladu sa propisima koji se primjenjuju na takve ugovore.
- (4) Razvojna banka je dužna da sprovede pravnu provjeru izvršivosti nematerijalne kreditne zaštite u nadležnoj jurisdikciji, kao i da, prema potrebi, sprovede naknadnu pravnu provjeru kako bi se osigurala kontinuirana izvršivost.

Zahtjevi za kontragarancije države i drugih subjekata iz javnog sektora

Član 40

- (1) Izloženosti obezbijedene garancijom za koje postoji kontragarancija subjekata iz stava 2 ovog člana, Razvojna banka može da tretira kao izloženosti obezbijedene garancijom subjekata iz tog stava, ako su ispunjeni sljedeći uslovi:
- 1) kontragarancija pokriva sve elemente kreditnog rizika potraživanja;
  - 2) garancija i kontragarancija ispunjavaju uslove koji se odnose na garancije iz čl. 39 i 41 stav 1 ove odluke, osim što kontragarancija ne mora biti direktna; i
  - 3) pokriće je pouzdano i ne postoje istorijski podaci koji ukazuju da je pokriće kontragarancijom manje pouzdano od direktne garancije tog subjekta.
- (2) Tretman iz stava 1 ovog člana primjenjuje se na izloženosti koje su obezbijedene garancijom za koje postoji kontragarancija nekog od sljedećih subjekata:
- 1) centralne vlade ili centralne banke;
  - 2) jedinice lokalne samouprave;
  - 3) subjekata javnog sektora prema kojima potraživanja imaju tretman kao potraživanja prema centralnoj vladi u skladu sa članom 23 stav 4 ove odluke;
  - 4) multilateralne razvojne banke ili međunarodne organizacije kojima je dodijeljen ponder rizika 0% u skladu sa članom 24 stav 2 i članom 25 ove odluke.
- (3) Razvojna banka primjenjuje tretman iz stava 1 ovog člana i na izloženost za koju je izdata kontragarancija drugih subjekata koji nijesu subjekti iz stava 2 ovog člana, ako je ta kontragarancija pokrivena direktnom garancijom nekog od subjekata iz stava 2 ovog člana i ako su ispunjeni uslovi iz stava 1 ovog člana.

Dodatni zahtjevi za garancije i druga jemstva

Član 41

- (1) Garancije i druga jemstva se mogu koristiti kao priznata nematerijalna kreditna zaštita ako su ispunjeni uslovi iz člana 39 ove odluke i sljedeći uslovi:
- 1) u slučaju neizmirenja obaveza ili neplaćanja druge ugovorne strane, Razvojna banka ima pravo da u razumnom roku zahtijeva od davaoca garancije ili drugog jemstva plaćanje bilo kojeg dospjelog novčanog iznosa u vezi sa potraživanjem za koje je pribavljena zaštita koje nije uslovljeno obavezom da Razvojna banka prethodno zatraži plaćanje obaveza od strane dužnika;
  - 2) garancija ili drugo jemstvo je izričito dokumentovana obaveza koju je preuzeo davalac garancije;
  - 3) ispunjen je jedan od sljedećih uslova:
    - garancija ili drugo jemstvo pokriva sve vrste plaćanja koje je dužnik obavezan da izvrši po osnovu izloženosti; ili
    - ako neke vrste plaćanja nijesu pokriveno garancijom ili drugim jemstvom, Razvojna banka je prilagodila vrijednost garancije ili drugog jemstva tako da odražava ograničeno pokriće.
- (2) U slučaju nematerijalne kreditne zaštite koja pokriva kredite obezbijedene stambenim nepokretnostima, zahtjevi iz člana 39 stav 1 tačka 3 alineja 3 ove odluke i stava 1 tačka 1 ovog člana moraju biti ispunjeni samo u toku 24 mjeseca.

(3) U slučaju garancija i drugih jemstava datih u okviru zajedničkih sistema osiguranja ili garancija, odnosno kontragarancija subjekata iz člana 40 stav 2 ove odluke smatra se da je zahtjev iz stava 1 tačka 1 ovog člana ispunjen, ako je ispunjen bilo koji od sljedećih uslova:

1) Razvojna banka ima pravo da blagovremeno primi privremeno plaćanje od davaoca garancije koje ispunjava sljedeće uslove:

- predstavlja procjenu iznosa gubitka koje će Razvojna banka vjerovatno pretrpjeti, uključujući gubitke koji proizilaze iz neplaćanja kamata i ostalih vrsta plaćanja koja je dužnik obavezan da izvrši; ili
- srazmjerno je pokriću garancije ili drugog jemstva; i

2) Razvojna banka može dokazati Centralnoj banci da efekti garancije ili drugog jemstva, koji pokrivaju i gubitke koji proizilaze iz neplaćanja kamata i ostalih vrsta plaćanja koja je dužnik dužan da izvrši, opravdavaju takav tretman.

Obračun efekata materijalne zaštite

Član 42

(1) Razvojna banka priznatom finansijskom kolateralu dodjeljuje vrijednost jednaku njegovoj tržišnoj vrijednosti u skladu sa članom 37 stav 6 tačka 4 ove odluke.

(2) Iznosu izloženosti koji je obezbijeđen do visine tržišne vrijednosti priznatog kolaterala Razvojna banka dodjeljuje ponder rizika koji bi dodijelila u skladu sa čl. 21 do 33 ove odluke kada bi Razvojna banka imala direktnu izloženost prema tom kolateralu, a za tu svrhu, iznos izloženosti vanbilansnih stavki iz člana 18 stav 2 ove odluke utvrđuje se primjenom faktora konverzije 100%, umjesto faktora konverzije iz stava 2 tog člana.

(3) Na obezbijeđeni dio izloženosti primjenjuje se ponder rizika od minimalno 20%, osim u slučajevima iz st. 4 do 7 ovog člana, a ostalom dijelu izloženosti Razvojna banka dodjeljuje ponder rizika koji bi dodijelila neobezbijeđenoj izloženosti prema drugoj ugovornoj strani u skladu sa čl. 21 do 33 ove odluke.

(4) Razvojna banka primjenjuje ponder rizika 0% na obezbijeđeni dio izloženosti koja proizilazi iz repo transakcija, transakcija davanja ili uzimanja u zajam hartija od vrijednosti koje ispunjavaju kriterijume iz stava 9 ovog člana, a ako druga ugovorna strana u ugovoru nije centralna druga ugovorna strana, Razvojna banka je dužna da primjenjuje ponder rizika 10%.

(5) Razvojna banka primjenjuje ponder rizika 0% na obezbijeđeni dio izloženosti za derivate čija se tržišna cijena iskazuje svakog dana i koji su obezbijeđeni gotovinom, pri čemu ne postoji valutna neusklađenost.

(6) Razvojna banka primjenjuje ponder rizika 10% na obezbijeđeni dio izloženosti za transakcije koje su obezbijeđene dužničkim hartijama od vrijednosti centralnih vlada ili centralnih banaka, a koji se u skladu sa članom 21 ove odluke ponderišu ponderom rizika 0%.

(7) Za ostale transakcije koje nijesu navedene u st. 4, 5 i 6 ovog člana Razvojna banka može da primijeni ponder rizika 0% ako su izloženost i kolateral denominovani u istoj valuti i ako je ispunjen jedan od sljedeća dva uslova:

1) kolateral je gotovinski depozit deponovan kod kreditne institucije za tu namjenu; ili

2) kolateral je u obliku dužničkih hartija od vrijednosti centralnih vlada ili centralnih banaka kojima se u skladu sa članom 21 ove odluke dodjeljuje ponder rizika 0%, pri čemu je njegova tržišna vrijednost umanjena za 20%.

(8) Za potrebe st. 5, 6 i 7 ovog člana, dužničke hartije od vrijednosti centralnih vlada ili centralnih banaka uključuju:

1) dužničke hartije od vrijednosti multilateralnih razvojnih banaka kojima se u skladu sa članom 24 stav 2 ove odluke dodjeljuje ponder rizika 0%;

2) dužničke hartije od vrijednosti međunarodnih organizacija kojima se u skladu sa članom 25 ove odluke dodjeljuje ponder rizika 0%; i

3) dužničke hartije od vrijednosti subjekata javnog sektora prema kojima izloženost u skladu sa članom 23 ove odluke ima tretman kao izloženost prema centralnim vladama.

(9) Razvojna banka, za potrebe stava 4 ovog člana, može da primijeni korektivni faktor 0% ako su ispunjeni sljedeći uslovi:

1) izloženost i kolateral su u obliku gotovine ili dužničkih hartija od vrijednosti centralnih vlada ili centralnih banaka kojima se u skladu sa članom 21 ove odluke dodjeljuje ponder rizika 0%;

2) izloženost i kolateral denominovani su u istoj valuti;

3) dospjeće transakcije nije duže od jednog dana ili se iznos izloženosti i vrijednost kolaterala svakodnevno usklađuju sa tržišnom vrijednošću, odnosno svakodnevno se utvrđuje marža;

4) period između posljednjeg usklađivanja sa tržišnom vrijednošću, a prije izostanka utvrđivanja marže koju je druga ugovorna strana dužna da izvrši i realizacije iz kolaterala ne može biti duži od četiri radna dana;

- 5) poravnanje transakcije izvršava se kroz sistem poravnanja koji je odgovarajući za takve vrste transakcija;
- 6) dokumentacija koja se odnosi na sporazum ili transakciju je standardna dokumentacija koja se na tržištu koristi za repo transakcije ili transakcije uzimanja ili davanja u zajam hartija od vrijednosti;
- 7) ugovoreno je pravo jedne ugovorne strane da okonča transakciju u slučaju da druga ugovorna strana ne prenese novčana sredstva, hartije od vrijednosti, uplati maržu ili na neki drugi način ne ispuni svoju obavezu.

Obračun efekata nematerijalne zaštite

Član 43

- (1) Za potrebe obračuna efekata nematerijalne kreditne zaštite vrijednost nematerijalne kreditne zaštite (G) je iznos na koji se pružalac zaštite obavezao da će platiti u slučaju dužnikovog neplaćanja ili u slučaju nastanka drugih ugovorenih kreditnih događaja.
- (2) U slučaju kreditnih derivata koji kao kreditni događaj ne uključuju restrukturiranje odnosno obaveze u obliku otpisa ili odlaganja plaćanja glavnice, kamata ili naknada zbog kojih dolazi do nastanka kreditnog gubitka, primjenjuje se sljedeće:
  - 1) kada iznos na koji se pružalac zaštite obavezao da će platiti nije veći od iznosa izloženosti, Razvojna banka je dužna da umanjí vrijednost kreditne zaštite izračunate prema stavu 1 ovog člana za 40%;
  - 2) kada je iznos na koji se pružalac zaštite obavezao da će platiti veći od iznosa izloženosti, vrijednost kreditne zaštite može iznositi najviše 60% iznosa izloženosti.
- (3) Kada je nematerijalna kreditna zaštita denominovana u valuti različitoj od valute izloženosti, Razvojna banka je dužna da umanjí vrijednost kreditne zaštite primjenom korektivnog faktora na sljedeći način:

$$G^* = G \cdot (1 - H_{fx})$$

pri čemu je:

G^* = iznos kreditne zaštite prilagođen za devizni rizik;

G = nominalni iznos kreditne zaštite;

H_{fx} = korektivni faktor za bilo koju valutnu neusklađenost između kreditne zaštite i odnosne obaveze određen u skladu sa stavom 5 ovog člana.

- (4) Ako ne postoji valutna neusklađenost, H_{fx} je jednak nuli.
- (5) Razvojna banka je dužna da utvrđuje korektivne faktore na osnovu dnevnog vrednovanja.
- (6) Ako Razvojna banka ne vrši vrednovanje na dnevnom nivou dužna je da primjenjuje veće korektivne faktore koje će izračunati povećavanjem korektivnih faktora izračunatih na osnovu dnevnog vrednovanja primjenom sljedeće jednačine kvadratnog korjenu vremena:

$$H = H_M \cdot \sqrt{\frac{N_R + (T_M - 1)}{2 T_M}}$$

pri čemu je:

H = korektivni faktor koji će se primijeniti;

H_M = korektivni faktor u slučaju dnevnog vrednovanja;

N_R = stvarni broj radnih dana između dva vrednovanja;

T_M = period realizacije za tu vrstu transakcije.

Obračun iznosa rizikom ponderisanih izloženosti

Član 44

- (1) Za potrebe člana 18 stav 8 ove odluke, Razvojna banka je dužna da izračunava iznose rizikom ponderisane izloženosti u skladu sa sljedećom formulom:

$$\max\{0, E - G_A\} \cdot r + G_A \cdot g$$

gdje je:

E = iznos izloženosti utvrđen u skladu sa članom 18 ove odluke; u tu svrhu iznos izloženosti vanbilansne stavke iz stava 2 tog člana jednaka je 100% iznosa stavke, a ne iznosa izloženosti iz stava 2 tog istog člana odluke;

G_A = iznos kreditne zaštite izračunat na osnovu člana 43 st. 3 i 4 ove odluke (G^*);

r = ponder rizika za izloženosti prema dužniku u skladu sa čl. 21 do 33 ove odluke;

g = ponder rizika za izloženosti prema pružaocu zaštite u skladu sa čl. 21 do 33 ove odluke.

- (2) Kada je vrijednost kreditne zaštite (G_A) manja od iznosa izloženosti (E), Razvojna banka može da primijeni formulu iz stava 1 ovog člana samo kada zaštićeni i nezaštićeni dio imaju jednako pravo u redosljedu naplate.

Ročna neusklađenost

Član 45

- (1) Za potrebe obračuna iznosa rizikom ponderisanih izloženosti, ročna neusklađenost nastaje kada je preostali rok do dospijeca kreditne zaštite kraći od roka dospijeca zaštićene izloženosti.
- (2) Za transakcije na koje se primjenjuje materijalna kreditna zaštita kolateral se ne priznaje kao materijalna kreditna zaštita ako postoji neusklađenost između dospijeca izloženosti i dospijeca zaštite.

VI. KREDITNI RIZIK DRUGE UGOVORNE STRANE

Određivanje iznosa izloženosti

Član 46

- (1) Razvojna banka određuje iznos izloženosti derivata, u skladu sa metodom originalne izloženosti iz člana 47 ove odluke.
- (2) Razvojna banka može, umjesto u skladu sa čl. 35 do 45 ove odluke, da odredi iznos izloženosti repo transakcija, transakcija pozajmljivanja hartija od vrijednosti ili robe drugoj ugovornoj strani ili od druge ugovorne strane, transakcija sa dugim rokom poravnjenja i transakcija kreditiranja na marži u skladu sa članom 47 ove odluke.

Izračunavanje iznosa izloženosti primjenom metode originalne izloženosti

Član 47

- (1) Iznos izloženosti skupa za netiranje ili transakcije dobija se množenjem zbira sadašnjeg troška zamjene i potencijalne buduće izloženosti faktorom 1,4.
- (2) Sadašnji trošak zamjene iz stava 1 ovog člana izračunava se na sljedeći način:

1) za skupove za netiranje transakcija kojima se trguje na priznatoj berzi i transakcija čije poravnanje centralno izvodi kvalifikovana centralna ugovorna strana iz člana 2 tačka 27 ove odluke ili čiji se kolateral bilateralno razmjenjuje sa drugom ugovornom stranom, Razvojna banka primjenjuje sljedeću formulu:

$$RC = TH + MTA$$

pri čemu je:

RC = trošak zamjene;

TH = prag marže primjenljiv na skup za netiranje na osnovu ugovora o marži ispod kojeg Razvojna banka ne može da zatraži kolateral; i

MTA = najniži iznos za prenos primjenljiv na skup za netiranje na osnovu ugovora o marži;

2) za sve ostale skupove za netiranje ili pojedinačne transakcije Razvojna banka primjenjuje sljedeću formulu:

$$RC = \max\{CMV, 0\}$$

pri čemu je:

RC = trošak zamjene; i

CMV = sadašnja tržišna vrijednost.

- (3) Razvojna banka za potrebe izračunavanja sadašnjeg troška zamjene ažurira sadašnje tržišne vrijednosti najmanje jednom mjesečno.
- (4) Razvojna banka izračunava potencijalnu buduću izloženost iz stava 2 ovog člana na sljedeći način:
- 1) potencijalna buduća izloženost skupa za netiranje zbir je potencijalne buduće izloženosti svih transakcija uključenih u skup za netiranje, izračunate u skladu sa tačkom 2 ovog stava;
- 2) potencijalna buduća izloženost pojedinačne transakcije je njen zamišljeni iznos pomnožen:
- proizvodom 0,5% i preostaloga roka do dospijeca transakcije, izraženog u godinama za ugovore o kamatnim derivatima;
  - proizvodom 6% i preostaloga roka do dospijeca transakcije, izraženog u godinama za ugovore o kreditnim derivatima;

- 4% za valutne derivate;
- 18% za derivate na zlato i robne derivate koji nijesu derivati električne energije;
- 40% za derivate električne energije;
- 32% za vlasničke derivate;

3) potencijalna buduća izloženost skupova za netiranje iz stava 2 tačka 1 ove odluke množi se sa 0,42.

(5) Pri izračunavanju potencijalne izloženosti kamatnih i kreditnih derivata u skladu sa stavom 4 tačka 2 al. 1 i 2 ovog člana, Razvojna banka može da primjenjuje izvorni rok dospjeća umjesto preostalog roka do dospjeća ugovora.

VII. KAPITALNI ZAHTJEV ZA OPERATIVNI RIZIK

Izračunavanje kapitalnog zahtjeva za operativni rizik

Član 48

- (1) Razvojna banka je dužna da kapitalni zahtjev za operativni rizik izračunava tako što osnovicu za izračunavanje kapitalnog zahtjeva za operativni rizik, utvrđenu u skladu sa st. 2 i 3 ovog člana, pomnoži sa koeficijentom 0,12.
- (2) Osnovica za izračunavanje kapitalnog zahtjeva za operativni rizik predstavlja prosjek neto kamatonosnih i neto nekamatonosnih prihoda Razvojne banke za tri prethodne uzastopne poslovne godine.
- (3) Izuzetno od stava 2 ovog člana, godina u kojoj je zbir neto kamatonosnih i neto nekamatonosnih prihoda Razvojne banke negativan, ne uključuje se u izračunavanje kapitalnog zahtjeva za operativni rizik.
- (4) Izračunavanje kapitalnog zahtjeva za operativni rizik se vrši na bazi revidiranih finansijskih izvještaja Razvojne banke, a ako revidirani finansijski izvještaji u vrijeme izračunavanja kapitalnog zahtjeva nijesu dostupni, izračunavanje se vrši na bazi nerevidiranih izvještaja, uz obavezu naknadnog usklađivanja izračuna na bazi podataka iz revidiranih finansijskih izvještaja Razvojne banke.
- (5) U izračunavanje godišnjih neto kamatonosnih i neto nekamatonosnih prihoda Razvojne banke uključuju se sljedeće stavke:
  - 1) prihod od kamata;
  - 2) rashodi od kamata;
  - 3) prihod od dividendi;
  - 4) prihod od provizija i naknada;
  - 5) rashodi od provizija i naknada;
  - 6) neto dobiti ili gubici iz finansijskih poslova;
  - 7) ostali prihodi iz redovnog poslovanja.
- (6) Godišnji prihod pri utvrđivanju kapitalnog zahtjeva izračunava se prije odbijanja bilo kojih rezervacija.
- (7) Pri izračunavanju kapitalnog zahtjeva za operativni rizik, ne uključuju se sljedeće stavke:
  - 1) ostvareni gubici i dobiti iz prodaje finansijskih sredstava koja se drže do dospjeća;
  - 2) prihodi koji ne potiču iz poslova koji predstavljaju redovnu djelatnost Razvojne banke;
  - 3) prihodi koji proističu iz osiguranja.
- (8) Iznos izloženosti operativnom riziku dobija se množenjem kapitalnog zahtjeva iz stava 1 ovog člana sa 10.

VIII. KAPITALNI ZAHTJEV ZA TRŽIŠNI RIZIK

Izračunavanje kapitalnog zahtjeva za tržišni rizik

Član 49

- (1) Kapitalni zahtjev za tržišni rizik jednak je zbiru kapitalnog zahtjeva za pozicije u knjizi trgovanja Razvojne banke utvrđenog u skladu sa stavom 2 ovog člana i kapitalnog zahtjeva za devizni rizik utvrđenog u skladu sa stavom 3 ovog člana.
- (2) Razvojna banka izračunava kapitalni zahtjev za pozicije u knjizi trgovanja u skladu sa odredbama ove odluke kojima se propisuje način izračunavanja zahtjeva za kapital za kreditni rizik, odnosno način izračunavanja rizikom ponderisanog iznosa izloženosti.
- (3) Razvojna banka je dužna da izračunava kapitalni zahtjev za devizni rizik ako zbir njene ukupne neto devizne pozicije i njene neto pozicije u zlatu, prelazi 2% njenog regulatornog kapitala.

- (4) Kapitalni zahtjev za devizni rizik izračunava se tako što se zbir ukupne neto devizne pozicije Razvojne banke i njene neto pozicije u zlatu, konvertovanih u EUR valuti po važećem spot deviznom kursu, pomnoži ponderom 10%.
- (5) Za potrebe obračuna neto devizne pozicije iz stava 4 ovog člana, Razvojna banka sabira sve neto kratke i sve neto duge pozicije u svakoj valuti, prethodno konvertovane u EUR valutu po važećem spot deviznom kursu, kako bi se dobio ukupan iznos neto kratkih pozicija i ukupan iznos neto dugih pozicija, a veći od navedena dva iznosa predstavlja ukupnu neto deviznu poziciju Razvojne banke.
- (6) Iznos izloženosti deviznom riziku dobija se množenjem kapitalnog zahtjeva iz stava 4 ovog člana sa 10.

Zahtjevi u vezi sa knjigom trgovanja

Član 50

- (1) Knjiga trgovanja treba da uključi finansijsku aktivu i finansijske obaveze koji ispunjavaju sljedeće kriterijume:
  - 1) Razvojna banka ih je stekla ili pribavila sa namjerom da ih proda ili ponovo otkupi u kratkom vremenskom periodu;
  - 2) pri inicijalnom priznavanju čine dio portfolija finansijskih instrumenata kojima se upravlja zajedno i za koje postoje dokazi o postojanju skorijeg stvarnog obrasca ostvarivanja dobiti u kratkom roku;
  - 3) predstavljaju derivate.
- (2) Namjera trgovanja dokazuje se na osnovu strategija, politika i procedura koje je Razvojna banka donijela sa ciljem da upravlja pozicijom ili portfoliom, u skladu sa odredbama čl. 51, 52 i 53 ove odluke.
- (3) Razvojna banka je dužna da uspostavi i održava sisteme i kontrole za upravljanje knjigom trgovanja u skladu sa članom 51 ove odluke.

Upravljanje knjigom trgovanja

Član 51

- (1) Razvojna banka treba da ima jasno definisane politike i procedure za cjelokupno upravljanje knjigom trgovanja, koje naročito obihvataju:
  - 1) aktivnosti koje Razvojna banka smatra trgovanjem i koje čine sastavni dio knjige trgovanja u svrhu kapitalnih zahtjeva;
  - 2) obim u kojem se pozicija može dnevno vrednovati po tržišnoj vrijednosti na aktivnom, likvidnom, dvosmjernom tržištu;
  - 3) za pozicije koje se vrednuju korišćenjem modela, obim u kojem Razvojna banka može:
    - da identifikuje sve materijalne rizike po osnovu određene pozicije;
    - da se zaštiti od svih materijalnih rizika po osnovu određene pozicije instrumentima za koje postoji aktivno, likvidno, dvosmjerno tržište;
    - da izvede pouzdane procjene ključnih pretpostavki i parametara koji se primjenjuju u modelu;
  - 4) opseg u kojem Razvojna banka može, i dužna je, da generiše vrednovanja za poziciju koja se može eksterno validirati na dosljedan način;
  - 5) opseg u kojem bi zakonska ograničenja ili drugi operativni zahtjevi umanjili sposobnost Razvojne banke da zatvori pozicije ili zaštiti pozicije u kratkom roku;
  - 6) opseg u kojem Razvojna banka može, i dužna je, da aktivno upravlja rizicima koji proizilaze iz pozicija u okviru svojih poslova trgovanja;
  - 7) opseg u kojem Razvojna banka može da vrši reklasifikaciju rizika ili pozicija između knjige pozicija kojima se ne trguje i knjige trgovanja, kao i zahtjeve za takvu reklasifikaciju iz člana 53 ove odluke.
- (2) Prilikom upravljanja svojim pozicijama ili portfolijima pozicija u knjizi trgovanja Razvojna banka je dužna da ima:
  - 1) jasno dokumentovanu strategiju trgovanja za pozicije ili portfolije u knjizi trgovanja koju odobrava rukovodstvo i koja uključuje očekivani period držanja;
  - 2) jasno definisane politike i procedure za aktivno upravljanje pozicijama ili portfolijima u knjizi trgovanja, koje uključuju:
    - pozicije ili portfolije pozicija koje može da zauzme svaka organizaciona jedinica za trgovanje ili, u zavisnosti od slučaja, imenovani trgovci (dileri);
    - utvrđivanje limita za pozicije i praćenje njihove adekvatnosti;

- obezbjeđivanje da trgovci (dileri) imaju autonomno pravo da zauzimaju pozicije i da upravljaju pozicijama u okviru dogovorenih limita i u skladu sa odobrenom strategijom;
  - obezbjeđivanje da se rukovodstvo izvještava o pozicijama kao sastavni dio procesa upravljanja rizicima Razvojne banke; i
  - obezbjeđivanje da se pozicije aktivno prate korišćenjem izvora tržišnih informacija, uz procjenu utrživosti ili mogućnosti zaštite pozicije ili njenih rizika, uključujući procjenu, kvalitet i dostupnost inputa sa tržišta koji se koriste u procesu vrednovanja, obim tržišnog prometa, veličinu pozicija kojima se trguje na tržištu;
  - aktivne procedure i kontrole za sprečavanje prevara; i
- 3) jasno definisane politike i procedure za praćenje pozicija u odnosu na svoju strategiju trgovanja, uključujući praćenje prometa i pozicija za koje je prvobitno namjeravani period držanja prekoračen.

Uključivanje u knjigu trgovanja

Član 52

U cilju izračunavanja kapitalnih zahtjeva za pozicije iz knjige trgovanja, Razvojna banka, uzimajući u obzir sposobnosti i praksu upravljanja rizicima, mora da ima jasno definisane politike i procedure za određivanje pozicija koje će se uključiti u knjigu trgovanja, u skladu sa zahtjevima za knjigu trgovanja utvrđenim članom 50 ove odluke.

Reklasifikacija pozicije

Član 53

- (1) Razvojna banka je dužna da ima uspostavljene jasno definisane politike za utvrđivanje vanrednih okolnosti kojima se opravdava da se pozicija iz knjige trgovanja reklasifikuje kao pozicija iz knjige pozicija kojima se ne trguje ili, obrnuto, da se pozicija iz knjige pozicija kojima se ne trguje reklasifikuje kao pozicija iz knjige trgovanja za potrebe određivanja kapitalnih zahtjeva u skladu sa zahtjevima Centralne banke.
- (2) Razvojna banka je dužna da preispituje politike iz stava 1 ovog člana najmanje jednom godišnje.
- (3) Upravni odbor Razvojne banke odobrava odluku o reklasifikaciji iz stava 1 ovog člana.
- (4) Razvojna banka je dužna da:
  - 1) bez odlaganja, javno objavi:
    - informaciju da je njena pozicija reklasifikovana; i
    - ako je efekat te reklasifikacije smanjenje kapitalnih zahtjeva Razvojne banke, veličinu tog smanjenja; i
  - 2) ako je efekat reklasifikacije smanjenje kapitalnih zahtjeva Razvojne banke, ne priznaje taj efekat do dospjeća pozicije.
- (5) Razvojna banka je dužna da izračunava neto promjenu iznosa svojih kapitalnih zahtjeva koja proizilazi iz reklasifikacije pozicije, kao razliku između kapitalnih zahtjeva, odmah nakon reklasifikacije i kapitalnih zahtjeva neposredno prije reklasifikacije.
- (6) Obračun iz stava 5 ovog člana ne uzima u obzir efekte bilo kojih faktora osim efekata reklasifikacije.
- (7) Reklasifikacija pozicije u skladu sa ovim članom je neopoziva.

IX. PRELAZNA I ZAVRŠNE ODREDBE

Primjena odredbe za utvrđivanje kategorije izloženosti

Član 54

Odredba člana 19 ove odluke primjenjiveće se od 1. januara 2026. godine.

Prestanak važenja propisa

Član 55

Danom stupanja na snagu ove odluke prestaje da važi Odluka o načinu izračunavanja koeficijenta adekvatnosti kapitala Investiciono-razvojnog fonda Crne Gore ("Službeni list CG", broj 79/18).

Stupanje na snagu

Član 56

Ova odluka stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

SAVJET CENTRALNE BANKE CRNE GORE